

Kui maa ärkab

Valus algus

Kõik algas sellest, et see suur jurakas lennuk, millega ma oma Ameerika-reisilt tagasi pöördusin, kukkus keset ookeani alla. Kudapidi ka asja vaadata, on see äärmiselt nõrdimapanev, ja sügaval südamepõhjas saan ma isegi aru inimestest, kes kohe pärast pääsemist esimese asjana tormavad lennufirmat kohtusse kaebama. Ise ma nii ei teeks... või mine tea? Oleneb asjaoludest. Kui juhtus mingi loll viga ja miski asjandus ütles üles – seda kipuvad kõik asjad lõpuks tegema –, entroopiaseaduseks nimetatakse, piisaks, kui firma president aknast välja visata selle eest, et ta vanu risusid nii kaua käigus on hoidnud. See ei ole talle ka loodetavasti surmav, sest selliste tegelaste kabinetid ei asu enamasti teisest korrusest kõrgemal, ja kui ta süda vastu ei pea, siis paras! – mõelgem võrdluseks sellele, mida need tundma pidid, kes ta moosiriuliga alla kukkusid.

Ma muidugi lööbin natuke, et paista karusem ja isasem kui ma tegelikult olen. See ei olnud üldse meeldiv elamus ja ma ei taha kellelegi kontrollkatseid soovitada.

Nagu ikka tüürisid sündmused sinnapoole esialgu üsna märkamatuult ja kui ma poleks parasjagu aknast välja vaadanud, poleks ma vahest ehk midagi tähele pannud. Umbes minuti oli ühe mootori juures näha nagu imepeenikest suitsulinti, siis kolises ja rappus miski ja lennuki hääl muutus – jäi kõigepealt pisut vaiksemaks ja mõned sekundid hiljem toon tõusis. Kolin ja ragin ei olnud tõe au andes kuigivõrd suuremad, kui teinekord õhuaukudes ette tuli, ja ka mootorite tooni muutus ei erinenud lennul iga natukese aja tagant tehtavatest korrigeerimistest. Vahest viis minutit hiljem kutsuti aga stjuardessid etteotsa ning ma panin tähele, et oleme pisut pööranud ja laskume kiiresti madalamale.

Vaatasin oma kaaslaste poole. Inglise magas. Ei, ärge saage valesti aru, mitte *minu* inglise. Ta oli ühe mu vana hea sõbra tütar ja mina olin enam kui piisavalt nii vana, et talle isaks olla – ta oli 19. Peale selle ei reisinud me üldse koos – oli parajalt suur juhus, et sattusime sama lennukiga koju tagasi tulema. Olin olnud vaid üldjoontes teadlik, et plika ka kusagil Jänkistanis sugulastel külas oli, nii et silmi peast ära just ei imestanud, kui lennujaamas talle otsa jooksin. Andsime siis piletid *check-in*'i korruga ja muidugi saime kõrvuti kohad. Vaadake, ta oli muidugi sihuke pikk ja sale blond nähvits, kellele armeejagu poisse, keeled ripakil, järele jookseb, ja kuigi mul polnud sõbraga sellest kunagi juttu olnud, teadsin, et nad vanamooriga hellitasid salajast lootust talle lombi taga modellikarjäär korraldada, ent minu jaoks oli ta lihtsalt sõbra tütar. Nii et veel kord – mul oli sügavalt ükskõik, kas ta reisi ajal mu kõrval istub. Ühest küljest polnud mul eriti midagi ka selle vastu – ikkagi tuttav ja meeldiva väljanägemisega inimene, teiselt poolt aga natuke kartsin, et pean ta lobisemist kuulama oluliselt rohkem kui raamatu kõrvalt silmade puhkamiseks vaja. Kuid ega mehe jaoks pole tõesti vist suuremat tähtsust, mida nii kena naisolevus ütleb, nii et paar esimest lennutundi, kui rahvas siia-sinna rabeles, niheles ja süüa ootas, möödusid meeldival ja märkamatuult. Ja kui viimane tühi kohvitops ja minu viskiklaas olid viidud, haigutas ta nagu laisk mõnulev kodukass, otsis padja ja lülitus välja.

Vahepeal lähenes lennumasin pilvedele ja petlik rahu rappus vähemalt minust välja paari sekundiga, mis oleksid rohkem sobinud vanarauakoormaga aukudes ukerdavale veoautole. Siit-sealt kostis ärevaid hääli ja keegi nõudis stjuardessi, justkui oleks personalile vastikute küsimuste esitamine rohi kogu maailma hädade vastu. Mu kaaslane avas ühe silma ja lasi kuuldavale midagi, mis kõlas nagu: „Möhh?”

Mulle hakkas aga päralt jõudma, et asi on tõsine, sest pärast seda raksuvat rappumist ei kuulnud ma enam mootorite häält.

„Alla kukume,” teadustasin plikale, ise kaela õieli ajades ja uurides, kus need neetud varuväljapääsud siis on; igal stardil korduvat pantomiimi „Stjuardess päästevestiga” olin muidugi ignoreerinud, sest pärast umbes viiekümnendat korda ei ole see enam isegi mitte naljakas.

„Mis sa ajad?” kohmas ta, silmnähtavalt kaaludes, kas tasub ikka ärgata ühe põrunud onkli lollide naljade pärast. Edasi toimus kõik tegelikult väga kiiresti ja ma ei mäletagi, kas keegi üldse jõudis enamikule reisijatest öelda, mis lahti on. Valjuhääldi küll pomises midagi segast. Jõudsin natuke oma asju õigetes taskutesse toppida, ise aknast ühe silmaga lähenevat ookeanipinda silmas pidades, tirisin osa reisijate eeskujul ka endale ja tüdrukule päästevesti ümber, ja siis olime all.

Toimuv meenutas võib-olla kõige rohkem plekktünniga allasõitu slaalomi mustast rajast – jõhker raputamine ja loopimine, mis paneb su igal tajutaval hetkel ootama purunemist ja surma. Kuna ma olen siin seda lugu kirja panemas, võib järeldada, et seekord toda viimast kontemurdvat prahvatust ei tulnudki, lõpuks jäi kõik hoopis seisma ja asendus ookeanilainetuse tasase kiikumisega, mida vaatamata olukorra pöörasusele võis tõeliselt nauditavaks lugeda. Paraku aga sisises ja raksus kõik, niipalju kui seda kaasreisijate kisa taustal kuulda oli – nagu ikka leidis piisavalt neid, kel sõltumata parasjagu ümberringi toimuvast *volume* kogu aeg põhjas oli.

Ajasin end nagu vatist jalgadel püsti ja taarusin avariiväljapääsu poole, plikat kättpidi järele tirides ja kartes iga hetk puhkeda võivat paanikat. Õnneks oli enamik selleks liiga uimaseks klopitud, ent esimesed märgid juba paistsid. Lennukiuksi ei ole raske avada ja mehhanismid töötasid suurepäraselt. Pead välja pistes ja ringi vaadates nägin, et ma pole esimene – eespool oli arvatavasti meeskond ühe ava juba lahti saanud. Mõelda polnud ka eriti midagi, libistasin end vette. See oli külm ja soolane, ent tundus, et vähemalt natuke aega suudame me vastu pidada.

„Eemale...” viipas ja me ujusime kaugemale. Seletada ei olnud aega, aga mulle oli selge, mis kohe toimuma hakkab, sest lennukikere vajuks silmnähtavalt ja lisaks sellele hüppas nii mõnigi välja ilma päästevestita. Kuigi ma mõtlesin loomulikult esmajoones enda ja mu hoole alla sattunud lapsukese julgeolekule, poleks ma niikuinii saanud millegagi aidata. Lained olid suured ja laisad ning ei kippunud üle pea lööma, küll aga triivisime lausa esimestel sekunditel lennukist mitukümmend meetrit eemale. See oli parim, mis sel hetkel juhtuda võis, sest kui seljatagant oli mõnda aega kostnud kriiskamist, rabelemismütsatusi ja muud, mis inimmassi meeletehtega kaasas käib, keeras üks tiivaots end korruga natuke veest välja ja siis oli lennuk kadunud. Ma ei tea, paljud said välja ja paljud koos lennukiga põhja läksid, küll aga võin hinnata, et aega välja saada oleks kindlasti kõigil olnud, kui nad vaid oleksid rahulikult tulnud, selle asemel et uste juurde külakuhja ehitada.

Nii me seal siis loksusime. Esialgu ei olnud häda midagi. Mõni ahastas, mõni uppus, keegi vehkis märguraketiga ja keegi puhus, kuis jaksas vilet. Tasapisi hakkas külm. Olin seda kartnud ja kaalunud isegi tekkide kaasavõtmist. Oleksin ikkagi pidanud seda tegema, kuigi meenutades laiuskraadi ja seda, et on suvi, arvasin, et pole vaja; ei ole minagi eksimatu. Vesi võis olla nii 17 – 18 kraadi – piisavalt, et eriline talisupleja olemata ujumas käia, ent masendavalt vähe, et pikemat aega vanni võtta. Ookean oli lage ja oli selge, et enne tea mitut tundi ei jõua meieni mitte keegi. Mul oli aga üks teadmiserasuke, mille baasil tekkinud idee muutus tasapisi veendumuseks. Nimelt olin lennukiaknast näinud saart. Olin püüdnud arvestada, kui kaugel see olla võiks, ja tulemus ei

olnud eriti rõõmustav – võimaliku vea piires 5 kuni 10 kilomeetrit. Ma teadsin, et basseinis ujuksin selle maa ära, ja mäletasin, et plika oli ka mingeid ujumisvõistlusi võitnud.

„Kui pikka maad sa ujuda suudaksid?” küsisin.

Ta vaatas mind vaikides ja lõgistas hambaid – külmast ja šokist.

„Siit umbes viis kilomeetrit on saar. Siin külmume surnuks. Me peame saarele ujuma.”

Ta jõllitas mind, arvasin juba, et mu sõnad ei jõua temani, ent siis noogutas. Hakkasin päästevesti seljast võtma ja uuesti ilmus ta pilku kõhklus. Ent kuni ma – mõeldes, mida täpselt öelda – sõnu otsisin, taipas ta isegi, et päästevestis hulpides ei jõuaks me kuhugi. Selgitasin talle paari napi sõnaga, kuidas kõige hädavajalikum vöörihmaga selga kõita, siis vabanesime liigsetest riietest ja jalatsitest ja alustasime oma maratoni. Seal merel ei olnud mingit kollektiivi ega korda ja ma ei tea, kas keegi hüüdis meid või üldse märkas meie lahkumist.

Ma ei taha seda meenutada. Esimene kilomeeter läks hästi, teisel polnud ka veel viga. Saar, mis oli vaid triip horisondil, kasvas jõudsalt, ent oli ikka veel kohutavalt, kättesaamatult kaugel. Kolmas kilomeeter oli kuidagi talutav ja peale seda me puhkasime selili pikemalt, peaaegu liiga kaua, sest külmas vees kippus väsinud keha alajahtuma ja tulemuseks oli uimasus. Meid oli õnneks kaks, nii et suutsime teineteist natuke aidata ja krampideni asi ei läinud. Arvestust pidasin tõmmete arvu järgi – teadsin umbes, palju mul neid sajale meetrile kulub. Me muudkui pressisime edasi ja see kuradi saar oli selgelt nähtav, lausa käeulatuses, kuid ikka veel lahutas meid sellest mõõtmatu lainetav veeväli. Kord olin mina ees, kord tema. Ta oli tubli. Alguses pidi ta oma tempot minu pärast maha võtma, ent olin eluaeg pikki maid ujunud ja lõpuks lõi see välja. Külma talus ta vaeseke ka kindlasti minust vähem, sest vaatamata kogu oma pikkusele – ta oli üle meeter kaheksakümne, minust vaid paar tolli lühem – oli ta, nagu mõnikord öeldakse, „moesolevat bukhenvaldlikku mannekeenitüüpi”. Me ei rääkinud palju – meil polnud selleks jõudugi, ja lõpupoole läks olemine hämaraks. Mäletan vaid tagasi vaadates ta kahvatut nägu, silmis hirm ja kurnatus, ja oma kerget imestust, on see merevesi või pisarad...

Kui me järjekordselt selili puhkasime, panin õige varsti tähele, et vesi ei tundunud enam nii külm. Tahtsin meid kohe taas liikuma ajada, sest arvasin, et see on juba hüpothermia kriitiline staadium, ent plika ajas vastu, et vesi on soojem ja tumedam. Upitasin end korra laineharjal nii kõrgele, kui sain, veest välja ja tõepoolest, tagapool oli ookean heledam. Puhkasime kauem, ujusime paarsada meetrit ja puhkasime jälle. Nii me edasi rassisime ja ma ei hakka spekulerima, kaua me veel oleksime suutnud avamerel vastu pidada, kui poleks jõudnud saareümbruse soojemasse tsooni.

Lugematu arv tunde hiljem hiivasime end kaldale. Toetasime teineteist ja vankusime veepiirist kaugemale. Lamasime päikese käes ja ainult värisesime ning mul oli veel niipalju aru, et magama sinna jääda ei tohi. Võtsin kilekotist ja lülitasin sisse oma mobiiltelefoni. Võrku loomulikult ei olnud (kuigi loota ju võis...) Panin igaks juhuks äratuse kolme tunni pärast ja vajusime soojale kuivale liivale kaljude varjus.

Muidugi magasime nagu kotid. Kui ärkasime, oli õhtu, päike lähenes horisondile ja kuumus oli natuke järele andnud. Olime välja lennanud varahommikul, alla kukkusime kolm tundi hiljem. Ma ei teadnud täpselt ajavööndit, ent ligikaudu võisin arvestada, et see oli enne keskpäeva. Olime ujunud vähemalt viis tundi ja äratuse olin sättinud nii, et meil pidanuks olema vähemalt tund valget aega. Olime näljased ja janused, meie ainsateks riieteks olid pesu ja T-särk, mul oli mobiiltelefon, pastakasse monteeritud taskulamp ja väike taskunuga. Mul oli ka pass, pangakaardid ja mõnisada dollarit, aga tundus, et hetkel me neid ei vaja.

Hakkasime esimest korda tõsisemalt uurima, millisel taustal meie robinsonaad aset leiab. Õhust olin näinud saart ikkagi ju vaid vilksamisi, ja püüdnud lennuki kukkumisinutite jooksul peast natuke arvutada, kui kaugel ja kui suur see võiks olla, ent ega ma neid numbreid eriti usaldanud, teades suurepäraselt, kui palju võib taolistes hinnangutes eksida. Olime suhteliselt sirgel ja tühjal rannal,

mida kattis kiviklibu ja uhtus ookean. Mõlemal pool umbes paari kilomeetri kaugusel rand kaardus, ent kummalgi juhul ei teadnud ma, kas seal taga on laht või lõpebki maa. Meie ees oli madalate karuste põõsaste rida, eemal muutus taimestik tihedamaks, ent niipalju kui näha võis, moodustasid suurema osa saarest vulkaanilise kalju tumedad paljandikud. Mitte üht märki inimtegevusest ei olnud.

Uurisime avanevat vaatepilti vaikides paar minutit, siis vaatasime teineteisele otsa. Kehitasin õlgu ja osutasin eemal, eeldatavasti saare keskel troonivale kõrgemale tipule: „Sinna.”

Hakkasime minema ja avastasime varsti, et see polegi nii lihtne. Oleks olnud, kui meil oleksid olnud mingisugusedki jalatsid, nüüd aga pidime valima siledamaid kohti ja tume liiv kippus taldu kõrvetama. Kuidagimoodi jõudsime siiski edasi ja päike oli horisondile väga lähedal, kui kõrgemasse kohta jõudsime. Vaatepilt oli masendav, ehkki ma teadsin, mida oodata. Sellegipoolest tuli mul oma kümme minutit nuuksuvat tüdrukut kallistada, sest temalgi olid olnud omad lootused ja ta interpreteeris ümbritsevat panoraami õigesti – närune mõnekilomeetrine kaljusaar ja tühi ookean selle ümber.

Õnnetusest peale olime sel päeval rääkinud väga vähe. Vaetasime napilt hädavajalikku infot ja ma ei mäleta, et sinna vahele oleks sattunud mõni tähtsusetu fraas. Tüdruk tegi kõhklemata ja vastuvaidlemata, mida ma ütlesin, ja kuna oli nii ilmselge, et mõtlemine ja otsustamine on minu ülesanne, kulutasin sellele kogu võimaliku aja, sest sellest sõltus meie ellujäämine. Nüüd kasutas ta mu õla najal vesistamise aega hästi – no tegelikult sattus vaid nina õigele poole – ja kui oli natuke rahunenud, pomises: „Hütt.”

Pöördusin – oligi.

Kõndisime sinnapoole ja teel avastasin ka meetrise lipuvarda, mis pidi ilmselt tähistama saare kõrgeimat kohta. Hütt oli hall kokkupandav majake ja keegi oli selle püstitanud sinnasamasse ühte lõhandikku – natuke tuulte eest peitu – lihtsalt nelja nurga alla sättitud kividele. Hüti ees seisid rohmakalt tahutud ajupuidust laud ja pingid ja hüti taga raadiomast. Uks oli väljastpoolt riivis. Sisenesime, ja kahekümne sekundiga oli vähemasti mulle kõik selge – see oli automaatne meteoroloogiajaam. Ühele seinale oli kinnitatud viletsa koopiamaasinaga A3-le paljundatud saare kaart, mis juhatas kätte allika. Paberi servale olid veel kirjutatud mõned hispaaniakeelsed laused, kuid me kumbki ei osanud seda keelt. Sain vaid niipalju aru, et teine märgend kaardil tähistab kohta, kuhu häda teha, ja vastavad soovitusel korralikult käituma, kuna seal käivat aegajalt inimesi; kahjuks polnud vähimatki märget, millal nad jälle tulevad. Sellal kui ma kaardi kallal mõistatasin ja lõpuks selle ettevaatlikult alla võtsin, et allikat otsima minna, oli plika avastanud ühest kapist mõnikümne pakki kuivtoitu ja hunniku konserve, nii et vähemasti esialgu olime halvimalt pääsenud. Allika leidsime vähima vaevata. Jõime janu täis ja veendusime, et kui kaasavõetud ämbrid õiges kohas alla sättida, saab paari minutiga ka pesemiseks sobiva koguse vett kätte.

Jätsime need siis täituma ja ronisime üles hüti juurde tagasi. Panin muidugi tähele, et päike puudutab juba horisonti ja seega tuleb päev lõppenuks kuulutada, ent põhjamaa inimestena ja linnaelanikena ei osanud me arvestada, kui kiiresti langeb troopikas pimedus. Olime veerand tundi hütti uurinud – tüdruk tuulas kappides ja üritas voodit korralikumaks teha, mina püüdsin nurgas troonivast elektroonikast mingit sotti saada –, kui avastasime, et hämardub. Otsustasin mõistatamise, kuidas kohaliku kolu kaudu Inimeste Maale signaal saata, järgmiseks päevaks jätta, tormasime kiiresti allikale tagasi, pesime soola maha, loputasime oma riided läbi, kuivatasime end kuidagimoodi mõne rätikumoodi räbalaga, mille plika oli kappidest leidnud, ja tollesse kokkupandavasse elamisse läksime tagasi tegelikult juba mu taskulambi valgel... lõgistades hambaid, sest ka jahedaks läks väga kiiresti.

Hütis oli ainult üks... hm, pooleteiseinimesevoodi – niisugune, mis ühe jaoks meeldivalt laia, kahele

aga selgelt kitsas oli. Oli vaid üks kõlblik tekk, ja kui täpsustada, oli „kõlblik” muidugi väga kontekstitundlik mõiste, sest ühes tavalises valge inimese elamises võiks selline vaid lastele mängimiseks või koera all olla. Nii et kui olukorrast veel kord kokkuvõtte teha – valida oli väga vähe ning nii me siis paljalt sinna ühe teki alla pugesimegi.

Und kohe ei tulnud, sest esiteks olime vaid paar tundi tagasi seal rannal maganud ja teiseks olin kavatsenudki pisut üleval olla, sest tahtsin pimedas ringi vaadata, lootes mingeid tulesid-majakaid märgata. Ent vaevalt olin seal teki ja teise keha soojuses paar minutit vedelenud, kui avastasin, et polegi nii lihtne vaikselt puhata, külje vastas alasti noor tüdruk. Tasapisi jõudis mu teadvusse, et temagi on nii ärkvel kui üldse olla saab ja kuidagi krampis. Igatahes oli see üks neid kordi, kus võin puhtsüdamlikult öelda, et „see lihtsalt läks nii” – mingit algust ei olnud, ühel hetkel võis meie nihelemist – teatud mõõndustega muidugi – veel viisakaks asendisättimiseks lugeda, järgmisel me suudlesime ja kallistasime ja kümme minutit hiljem võisime mõlemad oma armukeste nimekirja ühe võrra pikendada; temavanusest daamist võib vaid ta oma isa arvata, et ta ikka veel neitsi on.

Selle meeldiva tegevusega umbes pool tundi veetnud, kobisin hütist välja ja tõusin mäetipule – vaid veendumaks, et mitte kusagil ei paista mitte üht tulukest. Oli läinud üsna jahedaks ja meie kuivamapandud riided, niipalju kui neid oli, olid ikka veel läbimärjad, nii et ronisin õlgu väristades kähku teki alla sooja tagasi. Selline verinoor tüdruk on võrratu, ja kui kord rohelist tuld näidatud, täitmatu ja väsimatu ka, nii et enne uinumist tegime veel ühe horisontaalse tango.

Linnud ja ussid

Ärkasin. Oli veel hämar, ent plastikust aknaruudu taga sirutus üle laotuse esimene koiduvalgus, mis vist kuidagimoodi oligi mind äratanud. Säätisin end vaikselt ja hakkasin olukorra üle järele mõtlema. Tähendab, mõelnud olin kogu aeg, ent väga konkreetset, just nina ees seisva olukorra kontekstis. Olin võtnud vastu otsuseid, mis ilmselt ka pärast pikemat kaalumist oluksid antud olukorras parimad, kui mitte ainuvõimalikud. Sellega, et tüdruk oli suurepärase ujuja, oli mul lihtsalt vedanud, ja vähemasti eilse päeva jooksul ei olnud keegi meile järele tulnud.

Minu ees oli sel hetkel aga probleem, kuidas endast maailmale märku anda ja kuidas vahepealne aeg üle elada. Kindlasti leidub väikehingi, kes arvavad, et mul oli ka eetiline probleem sõbra tütre keppimise pärast, ent omavahel öeldes – see arvamus on ekslik. Ei ole mul kunagi kavas olnud just avalikult kuulutada, mis meie vahel seal saarel aset leidis – miks ilmajäänuid ja vaimupimedaid ärritada! –, ent pean seda tolle nõmeda seikluse ainsaks helgeks küljeks, mis suuresti kompenseerib toimunut ja lubab mul saatusele osaliselt andestada.

Libistasin end teki alt välja ja vaatasin, niipalju kui sõandasin – sest pidin ta kiiresti tekiga katma, et külm teda ei ärataks – toda olevust, kellega olin jaganud oma seiklusi ja armastust. Ta nimi oli Kaie, kui see lõpuks ära öelda. Ilus oli ta küll, ja tundsin taas kihelust jalgevahel. Mitte et mu oma vanamooriga eriti viga oleks, aga kuidas seda seletadagi? Tundsin oma abielukale kaasa, kui vaeseke nälgis ja endale igasugu kallist keemiat peale plõkerdas. Jah, olin ta üle salamisi uhkegi, ja põhjusega, sest kuigi olin tasta vaid nii 7 – 8 aastat vanem, juhtus teinekordki, et teda mu tütreks peeti. Ometigi, isegi kui teiselt poolt arvesse võtta, et ma ei ole kunagi aru saanud Humberti Lolita järele jooksmisest, olin sunnitud tõdema, et kui mu elukaaslane ja laste ema oli igat pidi suurepärase, kuid ikka selle klausliga, et „oma vanuse kohta”, siis too tüdruk oli täiuslik. Võib-olla pisut liiga väikeste rindadega... nojah, tema ju *ei olnud* silikooni täis topitud... Ja mis seal targutada, lõpuks oligi ta ju ideaalses vanuses; mõne rahva puhul hakkab sealtmaalt juba vananemine! Ta oli peaaegu minu pikkune (muide oma emast-isast juba pikem) ja kui ta seal magas, saledad jalad konksu tõmmatud, nägu varjatud hiigelsuure blondi juuksepehmakaga – poeedid ütleksid, et „näha seda, ja surra”. Mina eelistaksin muidugi põhjalikult seksida ja edasi elada.

Muigas, tõmbasin kõhu sisse, otsisin oma aluspüksid ja särki, mis olid kenasti kuivanud, ning libistasin end hütiuksest välja. Hommik oli jahe, ent ma ei tahtnud riideid enne pesemist selga ajada, sest peale meie öist tegevust lõhnasin nagu šampinjoni kasvatus. Ma ei ole eriline kangelane, kuid puhtust armastan ma isegi kerge külmetamise hinnaga. Ma ei ole üldse kangelane. Kui see lõpuks ära öelda, olen suhteliselt tavaline keskealine meesterahvas. Olin sellal tollest tüdrukust umbes kaks ja pool korda, kolmkümmend aastat vanem. Olen – hee! – oma vanuse kohta hästi säilinud. Küll oma kunagisest, ülikooli korvpallivõistkonna aegsest vormist oma kaksikümmend kilo raskemaks läinud ja juuksepiirgi liigub vaid ühes suunas – taha –, ent eluaegseid sõpru ja vanu klassivendi vaadates tuleb peale selline soe tunne: nemad on kliimaksis vaevlevad rasvakotid, keda isegi oma naine enam ei taha, minu armukesed kipuvad minust viimasel ajal nii viisteist aastat nooremad olema. Ka mu amet ei ole midagi rabavalt eksootilist – täidan ühes pangas nahkset tugitooli ja teen üle prillide tähtsat nägu. Olgu-olgu – käin orienteerumas ja palli mängimas, et kõht üleliia üle püksivärvli alla ei ripuks. Ühesõnaga, olles end ka sel teemal nii-öelda soojaks rääkinud ja omades piisavalt kriitilist mõtlemist, pean möönma, et peegel, mis iial ei valeta, ei oleks mind tolele tüdrukule sobivaks kaaslaseks pidanud isegi ülevärvimise ähvardusel; ja minu sisetunde poleks selleski piisanud. Kui ma eelmisel õhtul segipõrutatud plikakese jaoks mehe eest läbi läksin – vaene aeg, mis teha –, siis päevavalges mind paljana näha – midagi nii masendavat ei olnud ta ära teeninud... Ja see oligi põhjus, miks ma arvasin, et puhtakspestuna, aluspükstes ja karvased jalad särki alt paistmas olen ma loodetavasti vähemalt naljakas, mitte vaid... noh, selline, nagu mehed ikka välja näevad. Sest naise keha on looduse ülim meistriteos, jumalik nägemus, iluideo võit koosseisule, sellal kui mehe oma on selle utilitaarne derivaat, mis kõlbab kaitseks, toiduhankimiseks ja kõige raskeks ning ebameeldivaks, et inimlik ellu jääks. Kuid mitte vaatamiseks! Ja täna, mehed, õnne, et seda on vaja ka puuduva kromosoomikomplekti õigel hetkel juurdetoomiseks...

Nii ma seal siis püüdsin ust vaikselt lahti lükata ja siis enda järel sulgeda, seejärel pöördusin ja hakkasin üle tolle künka allika poole minema. Asjad asusid õnneks lähestikku – majake oli kõrgel, vaevalt sadakond meetrit seda kõige kõrgemat kohta tähistavast vardast, allikas ka sealsamas sügava lõhe põhjas. Eks see, kes need kunagi püstitanud oli, oligi kohad nii valinud, et võimalikult mugav oleks. Igatahes kõndisin sennapoole, kus lõhandik järsult allika poole laskuma hakkas, lasin teepeal suvalise kalju taha põie tühjaks ja kuna too tipupõndak oli sisuliselt sealsamas, esialgu järsult oma viis-kuus meetrit tõusva veerkivise kalde taga, otsustasin, et kui ma juba niikuinii seal olen, vaatan korra ka „päris“ üleval ringi. Aga niipea kui mu vaateväli kogu ümbritsevale ookeanile avardus, tardusin ja jäin jõllitama, tundes, kuidas seljal jooksevad sipelgad ja juuksed tahavad püsti tõusta. Saare kõrval, nii nelja-viie kilomeetri kaugusel oli teine saar. Seisis seal süütu faktina, nagu oleks kõik korras. Kõik ei olnud kaugeltki korras. Too saar, millel asusime, oli küllaltki igava rannajoonega ja peale paari üsna kalda lähedal veest turritava kalju polnud siin midagi, ei mingeid abajaid ega laide. Kõrgeim koht, millel seisin, kerkis merepinnast vahet kuus-seitsekümmend meetrit. Nii et kuigi tegu oli vulkaanilise kaljuga, nagu neid piki mandrilammide lahknemisjoont Atlandi keskele natuke puistatud on, polnud kõrgused suured. Olin eelmisel õhtul näinud horisondil mingeid laike, kuid polnud isegi eriti vaevunud uurima, on's tegu maa või pilveviirudega, sest niikuinii poleks meil olnud mingit võimalust jõuda vähemalt kolm-nelikümmend kilomeetrit eemal asuva maani, mis pealegi ei pruukinuks küünevõrragi paremaks osutada kui see, kuhu sattunud olime. Ja mul ei olnud oma asukohast aimu – kusagil keset Atlandi ookeani, nagu ma juba ütlesin; ei lennuki asukohamonitor ega mu pisike kaart vaevunud selle koha peal üldse mingit maad näitama. Nüüd aga seisis siinsamas kõrval teine saar, silma järgi sama suur kui meie oma. Hõõrusin silmi, saar ei kadunud. Ma ei ole pime, seda saart eelmisel õhtul ei olnud. Veerand tunniga vahtisin isu täis, siis kehtasin õlgu ja läksin pesema. Ma olin muidugi nähtust häiritud ja lootsin, et kui järgmine kord ringi vaatama lähen, ei ole taas midagi muutunud. Tegin igasuguseid oletusi, üks jaburam kui teine, ja kaalusin ka võimalust, et pikamaaujumine sellises vanuses mõjub vaimutegevusele halvasti.

Tagasi tulles veendusin, et viirastussaar oli ikka veel alles, ja suundusin hütti. Millegipärast ma ei

tahtnud, et plika üksi ärkab – mine tea, ehmatub veel, et olen kadunud. Ta lamas lahtiste silmadega ja pööras end kähku minu poole, kui sisse astusin. Ma ei teadnud hetke, kuidas käituda, ent kui meie pilgud väga lühikeseks hetkeks kohtusid ja ta kiiresti kõrvale vaatas, sain aru, et temal pidi probleem veel hullem olema. Kuidagi andis see mulle õige suuna kätte. Lõpuks maksavad elukogemused ka midagi ja kuigi mul ei ole elus just palju naisi olnud – alla saja kindlasti –, tuli minul see õige rada leida. Istusin tüdruku kõrvale, lükkasin tal juuksed näolt ja suudlesin kergelt huultele.

„Kuidas magasid?”

Ta liigutas ebamääraselt üht õlga.

„Tead,” panin oma hääle naeru, „igal seiklusel on oma head küljed – lennukiga alla kukkuda on muidugi ebameeldiv, aga ma ütleksin, et seltskond kompenseerib seda. See on ebatavaline olukord ja kõik, mis meie vahel toimub, on ainult meie kahe asi. Nüüd aga vaatame, kuidas siit koju saada. Mina juba käisin pesemas, soovitan sullegi – see on meeldivalt värskendav – ja siis vaatame midagi süüa.”

Seda rääkides olin püsti tõusnud ja tuulasin majas ringi, andes talle võimaluse nii-öelda mu selja taga oma riiteni jõuda. Ta tõstis need endale rinnale, kattes end kuidagimoodi – ebapiisavalt muide –, ja libistas end kähku uksest välja. Lugesin kolmeni ja läksin siis vaatama, kas ta märkab teist saart või läheb otse allika juurde. Muigas iniseenda variserlikkuse üle ja üldiselt oli see suurepärase pilt, kuidas ta seal üle kivide silkas.

Otsisin need toidupakid välja ja vaatasin üle, leidsin ühest lauasahtlist ka mõned noad ja kahvlid, läitsin priimuse ja asusin kohvi tegema. Sel hetkel jõudis mulle päralt, kuiväga meil on vedanud. Nojah, meil oli selja taga üks suur pingutus, mis oleks võinud ka merepõhja vajumisega lõppeda, kui saar oleks kaugemal olnud, meri külmem või kui meid oleksid oodanud vaid teravad ligipääsmatud kaljud. Me oleksime võinud esimesel ööl surnuks külmuda, natuke hiljem janusse või paari päeva pärast nälga kõngeda. Selle asemel olime mõningate kriteeriumite kohaselt suurepärase öö veetnud, huvitaval kombel polnud eelmise päeva pingutustest isegi minul jälgegi, ja seal ma siis valmistasin kohvi, kuni mu unistuste printsess tutti loputas.

Ta tuli tagasi, oli endalegi särki selga ajanud ja aitas vaikides väljas hüti ees seisvat lauda katta. Oli juba väga soojaks läinud. Toit polnud muidugi suurem asi, aga näljased olime mõlemad. Nosisime siis seal vaikselt, ta piilus ikka kahtlevalt minu poole, ilmselt oskamata-söandamata mingit käitumisliini välja mõelda, mina aga hakkasin aina süngemaks muutuma ja tasapisi sigines hinge hirm. Ma ei teadnud veel, milles asi, ja surusin seda maha, tundes piisavalt psühholoogiat, pidamaks seda vaid üheks stressistaadiumiks. Ent kusagilt olid sel lool nagu niidid lahti. Oleks virtuaalreaalsus tehniliselt teostatav, oleksin hakanud tõsiselt kaaluma võimalust ja otsima märke, et kas keegi minuga mingit katset või nalja läbi ei vii.

Olime söönud ja toiduvaru üle vaadanud, jagades selle portsudeks ja leppides kokku, et püüame sellega võimalikult kaua läbi saada. Lürpisin end pingiotsale toetades ja päikesel soojendada lastes viimast kohvitilka, kui korraga taipasin, misasi vaikselt mu alateadvuse tiksunud oli. *Varjud pöördusid valepidi.*

„Lähme...” kargasin püsti.

Ta oli lihtsalt ringi vaadates mu vastas istunud, nüüd uuris mind üllatunult, ent tuli küsimata mulle järele. Tõusin jälle sinna enam-vähem kõrgemasse kohta ja pidin peaaegu käpuli kukkuma ja kividest kinni haarama, kui toda teist saart nägin. Seekord olid mul küll juuksed püsti. Esiteks oli see saar äravahetamiseni sarnane meie omaga. Võib-olla ma oleksin seda esimesel pilgul tabanud, kui tegu olnuks peegeldusega, ent teisik ei olnud mitte pööratud nagu peegelpilt, vaid samapidi ja hoopis keeratud umbes kuuskümmend kraadi. Ent mitte see ei olnud kole. Too saar oli nüüdseks pööranud end veel paarkümmend kraadi ja paar kilomeetrit eemale nihkunud. Tähendab, loogiliselt

võttes ei öelnud miski, kumb neist õieti pöördub ja nihkub, aga võimatu tundus uskuda selliseid tegevusi oma jalge all lebava juraka maalahmaka puhul, arvestades pealegi, et pealtnäha oli kõik korras. Hoopis lihtsam oli toda teist mingiks arusaamatult reaalseks miraažiks pidada. Teisel pool ekvaatorit muide käibki päike ju teistpidi ja lihtsam oli oletada, et lennuk, millega lendasime, oli niipalju kursist kõrvale kaldunud, et me hoopis valel poolkeral olime...

„Naljakas, et me seda eile ei näinud.” Kaie häälmõjus mulle nagu külm dušš, nii ükskõiksest argine oli see, kui ta leige huviga üle vee vaatas. Kuidas ma talle ütlen, et see lapp maad keerab ennast ja triivib kaugemale?

Ohkasin: „Vaata läheduses ringi, ega siin veel mingeid inimtegevuse jälgi ole. Mina hakkan uurima toda aparatuuri hütis – ehk õnnestub kuidagi signaal saada.”

Ta laskus koos minuga orgu ja koristas kõigepealt laua, sellal kui mina tundmatuid aparate uurisin ja järjest tusesemaks muutusin. Viie minutiga oli mul selge, et see saab vaid pöörane vedamine olla, kui ma asjad õigetpidi tööle panen, ja poole tunniga oli mul selge, et ma ei oma õrnatki aimu, kust otsast alustadagi võiks. Korra tekkis tahtmine seadmestik isegi puruks peksta, lootuses, et ehk keegi tuleb mõne aja pärast vaatama, miks see vait jäi. Ma ei ole küll üldse tehnikainimene, hariduseltki humanitaar, kuid teleka kaugjuhtimispuldiga tulen toime ja ka juhtmete ühendamiseks arvuti taha ei vaja ma abi. Sellel seadmestikul seal minu ees ei leidnud ma isegi sisselülitamisnuppu üles. Mitte üht tulukest või helendavat ekraani, mitte üht kirja või üldarusaadavat märki ja isegi mitte elektroonikaga tavaliselt kaasaskäivat tasast õrnat – mitte midagi. Ainult tumedad pinnad ja mulle tundmatute sümbolitega nupud. Ja muide – paljud teist on näinud täisautomaatset meteoroloogiajaama? Vahtisin seda, kuni tasapisi avastasin, et millegipärast enam ei näe... Vaatasin segaduses ringi, sest akna taga oli endiselt hele päev ja – niipalju kui läbi tolmucriimulise plastiku paistis – taevas ainsagi pilveta. Järsku on teises küljes tume tormipilv... kuigi mis see asjasse puutub?

Tüdruk ilmus uksele ja teatas suhteliselt igapäevase tooniga: „Taevas on nii tume... ja tähed paistavad.”

Olin kahe sammuga väljas, vaatasin ringi ja tormasin siis künkale oma vaatluspostile. Küll on hea elada nii lihtsakoelistel olenditel, kellele kõik toimuv on üks suur ime! Kui selgel hommikupoolikul, kui kõik näib tavaline ja rahulik, hakkavad sinitaevas paistma tähed, on maailmaga midagi väga korrast ära. Too teine fantoomsaar oli end veel keeranud ja hulga kaugemale nihkunud, ent mul ei olnud selle jaoks momendil aega. Üritasin läbi sõrmede päikese poole piiluda, et olgugi võimalus kaduvväike, ega ometi varjutus alga? Ei alanud, päikeseketas oli ümmargune. Siis avastasin, et saan päikest vaadata. Siis avastasin, et tegelikult on läinud hämaramaks ja märganud polnud ma seda vaid seepärast, et seni olid silmad lihtsalt jõudnud adapteeruda tasapisi väheneva valgusega. Varjud olid läinud tumedaks ja läbipaistmatuks ning siis hakkas meri tõusma. Tüdruk oli mulle järgnenud, nüüd tegi ta ebamäärast häält. Ma otsisin kobamisi ta käre, tõmbasin ta enda ligi ja surusin rinnale. Ta põimis käed peaaegu valutegeva tugevusega mu kaela ümber, sellal kui ma õieti tema poole vaatamata toda ülemõõdulist katastroofi jälgin. Miski kusagil mu teadvusenurgas ütles, et see ei saa võimalik olla, terve suur saar ei saa heast peast lainetesse vajuda. Ma olin lugenud kirjeldusi tsunamidest ja vulkaanipursetest, selle kohta oli toimuv väga rahumeelne, ja liiga suur ja õudne oli toimuv ka, nii et polnudki meil midagi muud teha kui vaid vaadata.

Vesi prahvatas rannale ja tungis ülespoole. Veel pool tundi tagasi kindlana suvepäevas unelenud saar meenutas pigem mõnd algava tõusuga vee alla kaduvat laidu sügisõhtuses Põhjameres. Tihenevas videvikus lõõtsus jahe rahutu tuul ja ümberringi mähises, kohises ja raksus edasitormav vesi. Ent sedamööda, kuidas saar vajus, jäi kihisev ja pulbitsev keeris aina rahulikumaks, ja kui lained olid juba otse viimase künka all, oli veetõus väga ebareaalne, nagu ei puutukski see enam maaga kokku. Ma ei tea, mida Kaie tegi, aga mina pigistasin silmad kinni, kui vesi meieni pidi

jõudma, ja kaalusin, kas keeris meid kaasa viib, ja kui ei vii, siis kui kaua me pinnal püsime. Ja tegelikult oleksin ma hirmsasti teada tahtnud, mis õieti toimub, sest selle küsimusega oli palju helgem tegeleda kui otse silme ees seisva hukuga.

Nii ma ei tajunudki, kui vesi meieni jõudis, vaatasin ringi alles siis, kui miski imekergelt nagu hinge kinni lõi. Vaateväljast käis üle mingi vari – see oli üle pea lööv laine. Me olime vee all ja ei olnud ka – vesi oli saare neelanud, aga me ei tundnud seda. Muu saarega paistis samamoodi olevat, sest kui ma tüdruku käed lahti päästsin ja maad katsusin, oli see kuiv. (Miks ma seda õieti tegin? Enda särk oli ju lähemal.)

„Kas me oleme nüüd surnud?” küsis ta ja millegipärast ajas see mind pööraselt naerma – ilmselt kergendusest, et hing sees, kuigi ma millestki aru ei saanud; ent elada on ikka hea. Vaatasin ringi – veepind helkles kusagil ülevalpool, meie ümber oli rohekas hämarus; tähed olid kadunud.

„Lähme hütti,” kohmasin, sest kuigi sellest ei saanud ju mingit kaitset olla, ei meeldinud mulle seal „lagedal”. Jahedaks oli ka läinud ning maailma lõppu ei pea minu arust kividel palvetades vastu võtma, kui on võimalik valida diivan ja hea konjak.

„Kus me oleme?” tahtis Kaie teada, kui onni poole kõndisime.

„Ehk on see mingi versioon Atlantise hukkumisest?” kehtasin õlgu. „Ma ei tea. Ootame, mis saab. Senikaua on istuda mugavam kui seista ja mulle tundub, et võime proovida taas kohvi teha... Esiteks on olukord nii põrunud, et ma ei näe põhjust kokku hoida, ja teiseks tahan ma teada, kas siin tuli põleb ja nii edasi... kuigi ma täpselt ei tea, mis ma selle teadmisega peale hakkam... Kahju, et midagi kangemat ei ole – kui üldse kunagi üks kõva klõmakas ära kuluks...”

„Midagi ju oli.”

Naised vist orienteeruvad köögikappides juba instinktiivselt paremini.

„Näita.”

Rumm oli korralik, võtsin paar punnsuutäit – plika keeldus vastikusgrimassiga – ja asja üle järele mõeldes panin ülejäägi kappi tagasi. Elu oli niigi väga kreisiks läinud, polnud mõtet seda veel pohmakaga võrtsitada.

Need pingid hüti ees olid tegelikult päris mugavad, ja kuna meil midagi paremat teha polnud, otsustasime sinna pesa teha. Nagu ma mainisin, oli üsna külmaks läinud, nii et sättisime kohvitassi lauale käeulatusse, voodimadratsi endale alla ja tõmbasime teki ning muud riideräbalad ümber. Natuke aega ei juhtunud midagi. Hämarus ehk tihenes, aga mitte oluliselt. Siis hakkas plika nihelema. Otsa ta mulle ei vaadanud, hoopis peitis pea mu õlale ja tundsin, kuidas keelots mu kaela puudutas. Selge. Sellist tüdrukut, nagu ma vist juba maininud olen, on kirjeldamatu lust kaisus hoida, hellitada üldse midagi mõtlemata – parim ajaveetmismuud, mis olemas saab olla. Eks ma silitasin siis teda ka siit ja sealt ning lõpuks sättisin ta endale sülle. Nii on väga mugav ja kuigi ma kaotasin ajataju, armatsesime seal vist tundide kaupa. Ma ei ole mingi eriline jää ja järele mõeldes polnud ma varem elus midagi sellist teinudki. Aga tüdruk oli mulle kuidagi pähe roninud ja teisalt otsisime vist mõlemad pelgupaika ümbritseva eest. Ega ma siis kogu aeg jaksanud ka, aga ta toetus mul täpselt õige koha peale ja kui mu väikemees ära vajus, tuli lihtsalt niisama natuke oodata ja muidu ta jalgu või rindu silitada. Ning kui siis mu mõnuvarras otsustas end jälle täis pumbata, polnud muud vaja, kui meid vaikselt kiigutama hakata, sest kogu selle aja ei lahkunud ma ta soojast ja niiskest tupest.

Lõpuks vist tukastasime natuke. Igatahes kui ma ringi vaatasin, oli nagu heledamaks läinud.

„Lähme vaatame, mis uut, ja kas allikas on alles,” laususin tasa ja hellalt, proovides end üles ajada. Ta pugest tekkide vahelt välja, väristas õlgu ja ajas särki kähku selga. Minu poole ta jälle ei vaadanud ja mul jäi vaid mõistatada, mis ta kõigest sellest arvas. Häbenes ta seda, mida tegime? Ei

suutnud ta ohjeldada oma soovi seksida, proovida midagi tema jaoks uut, ent samas suutmata midagi peale hakata tobedas olukorras, kus ma ühtaegu olin justkui ta armuke, reaalselt aga ikka ta isa vana sõber? Miks peab küll seda nii keeruliselt võtma... Aga mis ma ise oleksin arvanud üheksateistaastaselt, kui oleksin voodisse sattunud mõne... ütleme, kena kolmekümneaastase ema töökaaslasega? Jah, mina võisin seda kergelt võtta, temal arvatavasti polnud lihtne. Pärast seda, mis oli meie vahel toimunud, olin mina laetud hellusest ja erootikast, oleksin tahtnud teda taas ja taas kallistada, iga kord möödudes suudluse poetada... Ent pidi minema aastaid, enne kui ta samamoodi, selgel pilgul ja avatud huulil mulle vastata oleks saanud, kuigi ta seda südamepõhjas üle kõige ihkas.

Me ei jõudnud veel minema hakatagi, kui valgus kasvas nii kiiresti, et see selgelt tajutav oli. Vaatasime korra teineteisele otsa ja lidusime künkatipule.

Meie pea kohal lahvatas veidrat tuhmsinist tooni lõõsk, see laienes pisut ebakorrapärase ringina ja korruga olime lageda taeva all. Silm kohanes kümne sekundiga ja ma sain aru, et hele oli see tundunud vaid roheline hämarusega võrreldes. Tundsime teadlikult korda, kuidas seest õõnsaks läheb, sest lisaks täiesti tavalise moega päikesele tabasin ühe kiire pilguga veel mingi asjanduse, mis sinakasvalgena laotuses põles, heledus napilt alla selle piiri, et mitte märgatavat varju anda.

Meri langes. Oleksin selle peaaegu maha maganud, sest kulus aega, enne kui vapustatud teadvus suutis ümberringi toimuvat veidrat apokalüpsist hoomata, ja mina vahtisin alles, moka tõllakil, taevast. Me kerkisime justkui mingist hämusest välja ja – nagu ma neid hetki hiljem vaimusilmas uuesti läbi elades ja üle mõeldes aru olen saanud – olime mingi osa ümbritsevast ookeanist kaasa võtnud ning kui nüüd asetuisime uude maailma kõrgemale, kui vanas olime olnud, voolas vesi ühe järsu lainena meid ümbritsevasse merre.

Maa vappus. Lisaks jõhkrale raputusele, mis meid jalust niitis, põrusime veel paar korda valusalt nagu herved trumminahal. Universum krigises ja ägises, ebamääraselt kaugelt kõue meenutatav tümin lõppes kõrvulukustava raksatusega.

Ajasime end tasapisi üles ja kui olin veendunud, et meil mõlemal on kondid terved, vaatasin ringi. Olime sattunud mingi saarestiku keskele ja ühele lähemale saarele kuidagimoodi „otsa põrutanud”. Meie saare see nurk oli üles pundunud ja mõranenud, selle kohal keerles paras tolmupilv ja valgeharjaline vesi põgenes koskedena, vajudes rahututesse, kui keedes tormitsevatesse lainettesse. Pilku kaugemale keerates nägin, kuidas hiidlained ümbritsevate saarte randa prahvatasid, siin-seal kaljudel kustudes, teisel jälle suure tüki metsa või kallast kaasa viies.

Taas oli soe ja lõpuks häiritud loodus rahunes. Kui veerand tundi oli mööda läinud, pöördusin lõpuks oma kaaslase poole. Mul ei olnud ideesid ja vist oli seda nii selgelt mu näost näha, et ta turtsatas: „Veel kohvi?”

Mis mul muud üle jäi, kui kaasa naerda. „Peaksime ehk vaatama, mis seal suuremal saarel on, aga ma eelistaksin heameelega vähemalt mõni tund oodata.” Laskusime oma hüti poole ja mõtlesime vist mõlemad murega, mida põrutused meie pelgupaigale, nii vilets kui see ka oli, teinud on. Paraku oli kõik terve, isegi kapid polnud lahti, kuigi mõned väiksemad asjad olid põrandal laiali.

Sügasin oma tärkavat habemetüügast ja võtsin järgmise punnsootäie rummi.

„Saapaid pole meil ka, nii et ma ei tea, kuidas me üle kaljude saame, kui minna tuleb. Teiselt poolt ei ole ma kindel, et meil üldse minna tuleb. Miski ei ütle, kus me õieti oleme, ja kui see idiootlik saar veel sõitma hakkab, kas meil on siis parem peale istuda või maha jääda.”

„Kus me siis sinu arvates oleme?”

„Atlantis see vist nüüd igal juhul enam ei ole,” kehtis õlg. „Eks valime järgmise SF-stsenaariumi – paralleelmaailm. Seletab see ju kuidagimoodi ka Atlantise legendi – et järsku see nende maa libiseski kuidagi kuhugi mujale... ja see siin ongi Atlantis,” panin ka enda jaoks asjad

kokku.

„Aga see pool, mis maha jäi?”

Väljend polnud korrektne, kuid oli arusaadav. „Ehk hajub kuidagi ise, kui lahjaks jääb... noh, osa minema triivib,” mühatasin ja taipasin alles siis, et mu killutsemise pärast öeldud lauses võib ka midagi peituda. Ent üks oletus ei olnud parem kui teine.

Meil ei olnud oma ajaga seal tol hetkel midagi peale hakata ja niisama ootamise asemel kipub inimene siis igasuguste rohkem-vähem mõttetute tegevustega aega viitma. Meie hakkasime tegelema majapidamistöödega. Vedasin madratsi hütti tagasi, plika koristas laua ja siis otsustasime allikal ära käia, haarates kaasa niipalju tühje ämbreid-pangi, kui seal oli (kaks suurt ja mõned väiksemad). Kaljud olid siin-seal lõhenenud, nii et rajal oli kive. Olin muretsenud, et ega see maavärin veesooni muutnud ja nii meid janusse määranud, ning see vaatepilt häälestas kõige halvemateks kartusteks. Kuid allikaga oli kõik korras, ehkki nii kümnekond meetrit eemal, madalamal oli avanenud üks uus lõhe. Igaks juhuks ronisin seda uurima ja kui seletamatuid nähtusi koguda, siis pettuma ma ei pidanud – tumepruuni tuffi sisse tekkinud praost paistis helevalge mäesüdamik. Too valge kivi oli nii kaugel, et ma ei ulatunud seda puudutama, ja lõhe nii kitsas, et ma ei mahtunud sisse. Üks koht oli nii lai, et Kaie ehk oleks mahtunud – oli ta ju ligi kaks korda minust peenem –, ent ma leidsin, et nii tühisel põhjusel pole vaja riskida sellega, et ta sinna tagatipuks veel kinni jääb.

Olime just oma veepunsudega mäeharjale tagasi jõudnud, kui tüdruk osutas horisonidile: „Meile tuleb külalisi.”

Tal olid nooremad ja tervemad silmad kui minul. Ma ei vajanud igapäevaelus prille, ent ma isegi mitte ei proovi võistelda teismelise terasuse ja kiire reaktsiooniga. Asjandus, mida ta näinud oli, suurenes aegamööda ja hea oli, sest nii lasi ta meil endaga harjuda, sest õige varsti tundsin ära pterodaktülose.

Meil ei olnud vaja sõnagi vahetada, vaevu oma samme rahulikuks seades vupsasime suurima mõeldava kiirusega hütti ja ma vaatasin ringi relva järele. Enda kaitsmise vajadus oli mul muidugi peast läbi käinud, ent midagi sobivat polnud näppu juhtunud, et seda nii-öelda käepäraselt valmis panna; ja hiljem, kui olemine pööraseks läks, tundus kuidagi naeruväärne kaelakukkiva taeva vastu kaigast otsida.

Lind oli pterodaktülos ja ei olnud ka. Tundus, et ta ei ole meid märganud või ei soovinud kohe rünnata, sest ta tiirutas saare kohal ja uuris seda. Varsti tuli teine. Ja mõne aja pärast oli neid üleval tükki kakskümmend. Vahtisin neid suure huviga, sest igaüks oli natuke erinev, kahte päris ühesugust vist polnudki. Enamikul olid küll pea ja kael nahksed ja tuhkjad, suuremal hulgal olid tiivad hõbehallid ja muide tundusid sulised (mitte lennunahad), ent esines ka kõiki muid mõeldavaid värve. Siin-seal tabasin nende peal kummaliselt teravaid, justnagu joonistatud kujundeid ja kord arvasin isegi nägevat joonistatud loomapead, kuid see võis olla silmapete.

Siis tuli veel kaks sellist, kes erinesid teistest tumepunase värvi ja oranžilt lumineseerivate tiivanukkide poolest. Ma ei uskunud oma silmi, kuid nad ajasid teised kaugemale – kuidagi teistmoodi ei oska ma nähtut seletada. Siis tuli veel kaks, kes paistsid nende punastega paremini läbi saavat, kuigi nad olid tavapäraselt hallid, kummalgi vaid üks tiivanukk oranž, ja üks neist laskus meie lähedale kaljutipule maha. Linnud – või tegelikult peaks vist ütlema „sisalikud” – karjusid vastastikku, siis laskus maha ka teine viimasest hallist paarist. Vahepeal tuli linde juurde ja ka neid punaseid tekkis järjest rohkem, nii et nad surusid kõiki teisi kaugemale. Analoogiat oli võimatu mitte märgata – kogunes uudishimulikke, siis tuli politsei korda looma ja keegi spetsialist asus asja uurima.

„Püsi siin ja ära ennast näita.”

Astusin hütist välja ja hüüdsin neid. Nad kargasid õhku, kuid laskusid kohe jälle laperdades maha, uurisid mind ühe silmaga, karjudes midagi vastastikku ja punastele üleval. Kõik jäi rahulikuks. Seisin ja vahtisin neid. Üks neist võttis lõpuks julguse kokku ja tuli lähemale. Astusin talle kaks sammu vastu, tõstsin aeglaselt tema poole tühjad peod, siis lasin käed alla ja jäin teda uurima. Ta nihkus ettevaatlikumalt, järjest aeglasemalt lähemale. Kui meie vahemaa oli umbes viis meetrit, tõstsin keelavalt käe, ta sai sellest silmapilk aru. Mis seal salata, arvestasin, et ehk suudan veel sisse tagasi hüpata, kui asi teravaks läheb.

Nii lähedalt oli selgelt näha see, mida juba arvanud olin – nad olid riides. Mitte nagu inimesed, pigem meenutas kehakate tippujate liibuvaid voolujoonelisi kostüüme. Tiivad ja saba koosnesid arusaamatutest nahksetest ribadest, mis vist ikka olid suled, muu nahk oli paljas, väljaarvatud tutt peas, ja küünistega jalad olid katteta. Oli ilmne, et lendaval olendil polnud saapaid vaja ja tulemusena pidi ta otsima teed nagu meiegi paljajalu. Või pean ma ütleva paljakäsi? Ta oli tulnud nagu lind – tiivad seljal, jalad maas ja pilk maapinnal otsimas kohta, kuhu astuda, hetketi kiiresti üles vaadates – ent nüüd toetus ta tiivaotstele ja tagumikule ja pööras jalad ette ja pea üles ja ma võisin selgelt ette kujutada, kuidas ta tavalises olukorras ripub tiibupidi kusagil ja teeb jalgadega tööd, näiteks mängib viulit või kirjutab arvutil. Sest oli ilmselge – minu ees oli intelligentne olend.

Ma ei osanud mitte midagi peale hakata ja – kätt südamele pannes – ei kartnud üldse ja mul oli sigapõnev.

Ta kallutas ülimalt linnuliku liigutusega pead ja tegi: „Kääk.”

„Vabandust, tiivuline, ma ei saa aru.”

„Kr-kääk.”

„Mulle tundub, et sel viisil läheb palju aega, enne kui me teineteist mõistma hakkame.”

„Krääk-kääk-kree-krääk-kääk.”

Me jätkasime nii päris tükk aega.

Siis sai mul villand ja ma otsustasin midagi huvitavamat teha. Silusin aegamisi ühe liivalapi ja joonistasin sinna sõrmega kaks nurkapidi koos ruutu, ühe jagasin üheksaks ja teise kuueteistkümneks ruudukeseks ja siis joonistasin kahe nurga vahele kaldjoone – noh, Pythagorase teoreem, nagu need, kes koolis käinud, juba aru said. Astusin eemale. Ta silmitses kujundit tükk aega, siis nihkus lähemale ja tegi joonise lõpuni – sirutas välja ühe jala küünise, tõmbas kaldjoonele ruudu ja jagas selle kaheksa joonega kahekümne viieks, ise rõõmsalt krägisedes.

Mõtlesin natuke, siis tegin ühe täpi ja selle kõrvale kriipsu, siis kaks täppi ja selle kõrvale „10”, siis kolm täppi ja selle kõrvale „11”, neli täppi ja „100”, viis täppi ja „101” ja lõpuks kakskümmend viis täppi ja „11001”. Siis joonistasin ringi ja kirjutasin selle kõrvale „11.00100100001111101101”.

Olin iseenda üle uhke; see oli loomulikult suur juhus, et mäletasin peast kakskümmend kohta π -d binaarkujul. Elukas mõtiskles selle kallal oma viis minutit, siis hakkas vaimustusest lausa keksima. Nad vahetasid teise kaugemale jäänud lendelukaga kääksatusi ning hakkasid koos midagi joonistama, kuid läksid siis omavahel vaidlema. Sain ka aru, milles asi – liivapinda ei jätkunud.

Nüüd hüüdis üks neist midagi ülespoole, talle vastati ja nii mõnedki laskusid veel maha. Elukas vehkis minu poole ja mul jäi vaid oletada, et tegu on rahustavate liigutustega, sest nii nagu kõnest ja illest, sain ka tema žestidest aru vaid kõige lihtsamatest ja väga elementaarsel tasemel. Üldiselt kartsin, et asi jookseb umbe. Me olime teineteist veennud, et oleme intelligentsed, kuid mis edasi? Millal ma saan esitada kõik need küsimused, mis keelel kibelesid? Poole aasta pärast, kui keel selge?

Igatahes selleni me ei jõudnudki, sest kohe hakkas taas juhtuma. Korraga haaras elukaid põgenemismeeleolu, järsku pörkasid nad eemale, tõusid tiibu laperdades õhku ja kadusid

kaugemale. Vaatasin ringi, et mis neid hirmutas, aga ei näinud midagi peale selle, et Kaie oli ukse peale ilmunud. Tüdruk heitis põgenevatele lindudele pilgu ja vaatas küsivalt minu poole. Kehitasin õlgu: „Kõik oli hästi, kuni sina tulid.”

Ta turtsatas pahaselt, siis tuli minu kõrvale. Taevas kaikus ühe linna hüü. Võtsin tüdruku kae ja nii me neid vaatasime, kui nad seal umbes kilomeetrisel ringis keerlesid, aeg-ajalt saare kaugemates osades maha laskudes.

Vaatasime seda oma veerand tundi, siis jäi mul vaid ohata: „Veel kohvi.”

Läksin lasin põie välja ja panime priimuse jälle tossama. Need kapid hütis olid nagu vanapagana kübar, sest plika oli endale leidnud suhkruasendajat – sest ta kavatses (kujutage ette!) jõudumööda oma tavalise dieediga jätkata – ja mina purgi koorepulbrit, mis vastupidiselt kõigile ootustele polnudki nii talgimaitset. Ehk mõjub seismine keemiale kuidagi positiivselt ja kõige hullemad E-d lagunevad ajapikku? Palja musta kohvi joomine aga – eriti tühja kõhu peale – tekitab mul kõhus luriseva aktiivsuse, kui üks maopool üritab teist seedida.

Ega me eriti süüa tahtnud, rohkem näkitsesime niisama.

Vett meil oli, kuid pigem selleks, et liikuda, läksin ühe tühjaksaanud mannerguga allikale. Poolel teel värises maa. Jalgealune õõtsatas ja miskipärast meenus mulle laev, mida madalikult lahti hiivatakse. Kaotasin tasakaalu ja kukkusin. Mäed pragunesid mu ümber ja ühe rajast madalamale viiva kitsa harukuristiku põhjas avanes pragu. Neid vales suunas minevaid lõhesid kaljude vahel oli siin igal pool, see ei jäänud allikateele ja mul polnud juhtunu vastu vähimatki huvi. Kuid heitsin siiski möödamindes pilgu sinnapoole, tardusin paigale ja ronisin siis lähemale. Avastasin, et sealtsaada on avanenud mingi suurem maa-alune tühimik ja too valge kalju selle põhjas näis kiiskavat. Minus tärkas uudishimu. Maa enam ei värisenud, kõik oli paigale jäänud. Ootasin igaks juhuks veel paar minutit, siis laskusin piki kuristikku alla. Seinad olid võrdlemisi järsud, kuid olin ettevaatlik. Mulle tundus, et too valge kivi ise helendas pimedas. Ma ei kavatsenud riskida ja kui tundus, et niisama lihtne edasi minna ei ole, loobusin. Kummardusin vaid ettevaatlikult mingist seal kaljude vahel kasvavast madalast viletsast põõsast kinni hoides kaugemale, ent paraku just sel hetkel õõtsatas maapind taas.

Loll, andsin endale lühidalt hinnangu, kui pea ees sinna prakku lendasin. Põõsastest ma lahti ei lasknud, nii et korraks jäin rippu. Ent olin lennanud peadpidi vastu kaljut, silme ees sähvis sädemeid ja järgmiseks leidsin end alt põhjast, põõsatutid ikka veel peos. Minu pea kohal oli nagu kärjstatud riba sinist, muidu aga ümbritses mind igast küljest tume mägi. Raputasin pead ja ajasin end jalule. Keha oli valus, kuid katki midagi ei olnud, kuklas aga tõusis jurakas muhk. Ma ei tea, kas tõukeid oli rohkem ja kaua ma teadvuseta olin; kaldun siiski arvama, et kindlasti mitte üle minuti. Tahtsin muidugi kohe üles tagasi, ent asja uurides avastasin, et see pole nii lihtne – kalju oli sile ja järsk. Kobasin siis teed otsides edasi, lootes, et kusagil mujal on see ehk lihtsam. Jõudsin tolle valge kaljuni ja veendusin, et ta tõesti helendas. Paraku polnud mul selle avastusega mitte kuraditki peale hakata, sein oli sile. Turnisin kukkumiskohta tagasi ja leides natuke lootustandvama koha, alustasin ronimist. Õieti, ronida polnud seal midagi, kõrgust oli vaevalt kolm meetrit. Väga siledat meetrit. Nägin viis minutit vaeva, siis kukkusin alla tagasi ja puhkasin. Hüüda ja kutsuda Kaie appi? Vist vihastas isegi selle mõtte peale nii, et see andis mulle jõudu. Võtsin kaks sammu – niipalju kui lõhe laius lubas – hoogu, sihtisin varbad vaevumärgatavale kühmule ja paiskasid end üles. Esimesel korral põrkasin tagasi, teisel lõin huuled vastu kivi veriseks, ent kolmandal katsel haakisid näpud kalju harjale ja seal ma siis rippusin ning kirusin kõiki neid tunde, mida ma jõusaalis või metsas joostes *ei olnud* veetnud, vaid raamat põlvedel, teleka ees tukkunud. Ja nagu sellest veel vähe oleks, hakkas maa taas värisema ja arvake ära – silmanurgast piiludes nägin, et pragu hakkab uuesti sulguma.

Ma ei tea, mis ma õieti mõtlesin. Vist isegi naersin maniakaalselt. Vaadake, olin ainult tsirkuses

näinud, kuidas keegi end sellisest asendist üles vinnab. Olin lootnud, et saan varbad kuhugi vahele, paraku rippusin aga vaid käte jõul. Ma vihastasin. Õhutasin endas viha meelega, et rohkem adrenaliini kätte saada. Kirusin ennast ja seda tobedat kaljut ja rebisin siis ülespoole. Lõug tõusis servani, varbad nagu leidsid midagi toesarnast, heitsin vasaku käe ette. Minu kirjeldamatuks rõõmuks tabasid sõrmed mingit kaljupragu. Veel üks silmeesist mustaks võttev pingutus, ja siis oli ka parem käsi seal praos. Nüüd tirisin juba mõlema käega ja sekund hiljem olin kõhuli kaljul ning hingeldasin nagu kala kuival, higist üleni märg nagu põrandakalts.

Mul oli speleoloogiast kõrini, nii et puhanud minuti, ajasin end üles, võtsin selle neetud püti ja komberdasin allikale... vaid selleks, et leida viimane madal lomp, mis ei olnud veel kaljudesse voolanud. Keerasin kannal ringi ja läksin aegamööda üles tagasi, proovides teel oma hingamist korda saada. Kui ülespoole jõudes vaade mu ees avarus, märkasin, et olen järjekordse maailmalõpu maha maganud. Saar oli tõepoolest ennast lahti rebinud ja meid ümbritses igast küljest hall märatsev udurõngas.

Mis Kaiega on? Sammusin kiiresti hüti poole, ta ilmus uksele, karjatas ja tormas siis ehmunult minu poole. Vaatasin ringi, üritades taibata, kust suunast nüüd kollid tulevad, kuid kui ta minuni jõudis, sain aru, et asi on mu lõhkises mokas (ja sealt habemesse ja särgile nirisunud veres), mille tõtt-õelda olin juba unustanud. Paraku vedas ta mu hüti juurde, surus istuma ja hakkas poputama. Tegin veel selle vea, et rääkisin talle ära, mis minuga juhtunud oli. Temalt sain omakorda teada, et niipea kui esimene tõuge oli ära olnud, olid linnud, kuidas jaksasid, laiali lennanud. Siis oli saar nagu tõusma hakanud, korraks oli ta arvanud, et me lendame, ja siis oli tekkinud see udu või „rõngaspilv”, nagu ta ütles. Ta oli lootnud, et ma iga hetk tulen ja pidanud paremaks hütis oodata – iseenesest parim, mida ta teha võis.

Egas midagi – sättisime end istuma, tohterdasin end rummiga ja ka plika proovis suutäie – nagu ta ütles, et ma üksi selle järele ei haiseks. Paraku pani kange alkohol ta lækastama, nii et lõhna sai ta kindlasti juurde.

Seekord istusime lihtsalt kõrvuti. Hoidsin ta ümbert kinni, ta pea toetus mu rinnale ja vestlesime vaikselt, teinekord ka pikkadeks minutiteks vait jäädes. Paistis, et ta on väga väsinud, ja lõpuks jäi ta magama. Meie ainus kell oli mobiili peal ja kuna akut laadida polnud lootustki, lülitasin seda vaid vahel harva sisse just kella vaatamiseks. Päev oligi tegelikult õhtusse jõudnud.

Tabasin silmanurgast mingi liikumise ja pead pöörates tardusin. Maa oli üsna kaljutipu lähedal lõhenenud ja lõhest roomas aegamööda välja miski, mis meenutas garneeri ja tarantli ristsugutist, ainult et oli umbes kakskümmend meetrit pikk ja helevalge. Järgmiseks tabasin ma kedagi lendamas – ja tõepoolest, see oli üks neist esimesel hetkel mulle pterodaktülost meenutanud lindudest, hõbehall ja ühe heleoranži tiivanukiga. Võimalik, et seesama, kellega vestelnud olin, kuid kindel olla ma loomulikult ei saanud.

„Mis lahti?” tahtis tüdruk teada, ju olin ta üles ajanud.

„Rahvarohkeks läheb siin,” pomisesin talle vastu, ja kuigi ütlesin seda vaikselt ja uinutavalt, oli ta muidugi kohe krapsti üleval.

Lind laskus tolle košmaarse peletise lähedale maha ja karjus ta peale. Midagi ilmselget elukas talle ei vastanud. Lind tõusis õhku ja laskus poolele maale meie ja eluka vahele.

„Ega nad meile külla ei tule?” pani see mind omaette pomisema.

„Mida pakud ootamatule külalisele,” turtsatas tüdruk. „Kohvi? Neid ei maksa karta.”

Võpatasin ja vaatasin talle teravalt otsa, kui viimase lause tähendus mulle üles jõudis. Ma austan sügavalt naissugu, kummardan siiralt nende ees ja kohtlen vähemalt kui võrdset, ent mingi sisuline mõtteavaldus tolle plika suust kõlas umbes sama võimatult, kui näiteks mu bernhardiin ühel hommikul, kui ma hakkas uksest väljuma, mulle möödaminnes haugataks: „Sa unustasid oma

diplomaadi.” Võimalik, et taipaksin alles töö, et *shit*, see ei saa ju olla... Kaie oli selles seikluses olnud minu blondiin. Nagu kohustuslik vaatamisväärsus Triatsetaadi Täistegemise Koondises „Hollywood”. Ta oli mulle järgi ujunud, tasse pesnud ja minuga maganud. Ta oli ka osutanud mõnele asjale, kui oli esimesena juhtunud sinnapoole vaatama. Rohkemat ma temalt ei oodanudki.

Ta ise näis aga oma sõnadest sama kohkunud kui mina. Mulle tundus, et ta tuigub. Hüppasin püsti ja toetasin teda, õigemini tõmbasin enda vastu.

„Mis juhtus?”

Ta ei vastanud.

„Mis sa nende kohta ütlesid?”

„Ma ei tea...”

„Sa ütlesid, et neid ei maksaks karta. Kust sa tead? Miks sa nii arvad?”

„Ma ei tea!”

Ta hääles oli paanikat ja ma jätsin järele.

Seisime oma viis minutit.

„Teeme siis kohvi,” proovisin uuesti. „Istu, ma teen ise,” pakkusin.

Ta raputas pead ja läks pani priimuse üles. Garneel oli liikumatuks tardunud, ent lind tuli sel ajal aegamööda lähemale. Kõige veidram tundus, et ta tõesti paistis tüdrukut kartvat, sest ta nihkus edasi, kui plika hütis tuustis, taganes aga jälle, kui ta välja tuli. Täielik jama. Uurisin tüdrukut, kui ta lauale meie üksluist, saepuru meenutavat toitu sättis, ta tabas mu pilgu ja naeratas häbelikult. Täpselt selline, nagu ta kogu aeg olnud oli. Viskasin kogu selle jama peast välja, kuid selle asemel laotas end ajukäärudele silmapilk laiali teine sama hull. See lõhest väljaronimine paar tundi tagasi oli olnud kuidagi liiga lihtne. Olin püüdnud endale sisendada, et näe, mida inimene ikka suudab, kui muud üle ei jää, ent selline lähenemine polnud kahjuks kaugeltki ammendav. Saage aru – vahest ehk protsent meestest on kunagi elus üldse sellises vormis, et nad suudavad end niimoodi – praktiliselt ilma toetuspunktita ja pool aega ühe käe varal – üles vinnata. Ma oleksin sellega ehk kolmkümmend aastat tagasi hakkama saanud... või mulle meeldib mõelda, et oleksin. Ent isegi see ei olnud probleem. Maailm oli mulle kuidagi allunud. Iga kord, kui olin kogu jõu kokku võtnud, kõike välja pannes pingutanud, oli ümbritsev järele andnud. Gravitatsioon oli mind lahti lasknud ja käsi oli tunginud kaljusse kui vahukoorekooki, kui selle meeleheitlikult ette olin sirutanud. Ma tean, mis trikke teadvus ekstreemolukordades mängib, nii et gravitatsioon las olla, aga – kurat! – kaljus olid mu sõrmejaljed...

Näksisime taas, sest süüa ei tahtnud meist kumbki. Ega kohvi-rummi dieet ka just isu ei soodusta, igatahes vahtisime konservliha ja kuivikuid kui isiklikke vaenlasi. Arvatavasti oli juba järgmine öö ja me oleksime pidanud magama, kuid und ka enam ei olnud. Vähemalt minul hakkas sellest kõigest küll juba tekkima selline jabur unenäoline olek, mis tavaliselt kipub kaasas käima liiga pikaks veninud peo kolmanda hommikuga.

Seekordne kohvi läks aia taha, sest me hakkasime nagu kuhugi jõudma ja meie kivine trammivagun sõitis taas millelegi otsa. Maapind tundus kruusaks pudenevat, mäekülgedelt mürisesid alla laviinid, meie vankusime kápuli nagu lehmad libedal jääl. Priimus lendas ümber ja ühe hetke kartsin, et õli lendab laiali, kuid õnneks pidas korpus vastu ja leek kustus. Ka kuum vesi lendas laiali ja kastrul sai ühe uue mõlgi.

Seekord olime siis kuival. Taevas oli naljakas potisinine, päike rohekas ja kuusid kolm. Niikaugele, kui silm seletas, kattis peaaegu laudsiledat, vaid harvades kohtades kergelt kurrulist tasandikku ereroheline taimevaip (ma isegi ei proovinud arvata, on see rohi, puud või põõsad). Pisut nägi see

asi välja nii, nagu oleks keegi kraavipõhjast labidatäie tihedat poolpaakunud kõntsa haalanud ja muruplatsile visanud – saare tuumik püsis päris hästi koos, ainult pragunes, ent kaasatunud vesi tormas mudavooluna laiali ja servmised kaljud ning kallaste liiv-kruus voolasid-veeresid järele.

Vaatasin ringi ja ohkasin: „See nüüd küll enam Maa ei ole. Ei teine aeg ega paralleelmaailm. Milline ulmestamp seekord valida?”

Hüppasin prooviks ja nagu enesetunde järgi juba oletasin, ei saanud eriti maast lahti. Pea valutab ja rinnus rõhus ja kui ma siis tikku tõmbasin, põles see ereda leegiga ja oleks poole sekundi pärast mu näppe kõrvetanud, kui ma poleks seda kähku lahti lasknud.

„Oleme suuremal planeedil – raskusjõud on suurem, rõhk on suurem ja hapnikku rohkem.”

„Kust sa kõiki neid asju tead?”

Jah, ka teadus on teatud tasemel maagiast eristamatu... Lõin käega.

„Kui see asi korduma hakkab, peaks meile varsti külalisi tulema,” ütlesin horisonti uurides. See oli tühi. „Huvitav, kust see hiigelsajajalgne välja ronis?” püüdsin seejärel pöörduda tagasi tolle varasema probleemi juurde.

Tüdruk ei vastanud, ta uuris horisonti, käsi varjuks silmadel, ja sirutas siis käe välja. Varsti hakkasin ka mina nägema – kümneid lentsisalikke. Nad tulid väga kähku ja kuigi ma olin natuke pettunud, et meile mingeid uusi jätetisi-peletisi välja ei pakutud, avastasin, kuna võrdlusmaterjal siinsamas kükitas, et päris samasugused need siiski ei olnud. Erinevused ei olnud suured ja ma pidin endale meelde tuletama, et viiking ja pügmee näeksid teineteisest arvatavasti kaugemad välja. Uustulnukad olid pisut väiksemad ja nende tiivad olid lühemad. Pea oli proportsionaalselt õige pisut suurem, ent nokk lühem. Mõned neist laskusid maha tolle meie vana sõbra juurde, teised tuhisid käratsedes saare kohal.

Osa neist maandus ka tolle valge jalgadega nuudli kõrval ja karjus ta peale, ja kõik see kestis oma veerand tundi. Lõpuks tuli kolm lindu – kaks viimatitulnut ja see esimene – meie elamist ümbritseva valli harjale ja alustasid oma kägisemist, hoidudes palju kaugemale kui too esimene alguses.

Kaie vastas neile. Üks väheseid kordi elus, kui ma olen tundnud abitut, äravõitmatut, tarretavat õudust, oli seal seistes, kui tüdruk neile samasuguse inimkurgu jaoks vaevukujuteldava kräginaga vastas. Linnud said sellest vist aru, sest nad vahetasid kaks-kolm lauset, ja siis vajus tüdruk kokku, ta silmad olid poolsuletud ja ta hingeldas, niutsus hirmunult, kobades kätega kive kui pelgupaika otsides. Puudutasin teda ja ta võpatas kui põgeneda proovides, siis klammerdus mu külge.

„Mis juhtus?”

Tema oli see, kes seda küsis – kui natuke rahunenud oli ja enam nii hullusti ei hingeldanud.

„Hoopis sinuga vist juhtus midagi.” Proovisin teda pisut pöörata, et talle otsa vaadata, kuid ta vaid värises minust kinni hoides, pea mu rinnal.

„Mis sinuga juhtus?” küsisin uuesti.

„Mulle viirastus, et ma olen mägi...” poetas ta lõpuks.

Mu mõte tegi hiigelhüppe ja pani mosaiigi kokku. See kuradi valge kalju! See pidi olema mingit liiki mõistuslik eluvorm või masin. Ma ei teadnud, kas seda saart ka muul kujul üldse olemas oli, ent olime sattunud ta peale ronima parajasti siis, kui ta meie ajas Maal ookeanis kõhutas. Ütlen nii sellepärast, et mul polnud õrnematki ettekujutust, kuidas ja kuhu me ta harjal reisime – teise aega, teise universumi otsa või teise reaalsusse. Tähendab, ma ei ole mingi eriline ulmefänn, kuid olen lisaks kõigele muule ka selle ala tippteosed ikka läbi lugenud. Meiega toimuv oli nii ebatavaline, et sain seda kirjeldada vaid ulmetermineid appi võttes. Ega ma just ole kunagi keeldunud UFO-sid ja

hingede rändamist uskumast, kuid olen alati arvanud, et minul sellega nüüd küll kokku puutuda ei tule. Paraku aga veeti mind ühest sürrist paigast teise ja mu kaaslannat proovis mäejagu mõtlevat valget kivi enda kontrolli alla saada; ilmselt oli juba algusest peale proovinud ja nood linnud tajusid seda mingil viisil.

Olin ühe silmaga jälginud ümbrust, ent midagi huvitavat ei toimunud, linnud lobisesid omavahel ja hoidusid kaugemale, sajajalgset oli ehk paar lüli rohkem maapinnale kerinud ja maastik meie ümber oli liikumatu. Sättisin tüdruku vaikselt pingile ja seadsin priimuse uuesti üles. Loomulikult ei pidanud me kogu aeg kohvi lürpima, kuid see oli vähemalt mingi tegevus ja kuidagimoodi üritasime vist mõlemad sel viisil väljendada oma üleolekut olukorrast.

Kui kohvi valmis sai, võttis tüdruk ise rummipudeli ja kallaskandale paar mehiskat lonksu sisse, neid kiiresti kohviga alla loputades. Puhkesin naerma.

„Mis sa hirnud?”

„Ah vabandust...” Ma ei saanud talle seletada, et peast libises läbi kujutluspilt, kuidas osa sellest alkoholist „alla” mõjub ja siis hakkab purjus mägi jõmisesedes mööda galaktikat ringi trallitama...

Tüdrukul oli tasapisi jahe hakanud, ta oli hütist teki toonud ja istus nüüd selle sisse mähituna. Ka mul oli üsna külm ja nii polnudki mul muud paremat teha, kui taas kohvi ja rumm kaeulatusse panna ja tema kõrvale kobida. Vahtisin igavusest kuid ja nagu minu lõbustamiseks hakkas veel üks hiiglaslik just parasjagu tõusma. See roheline täht – meie päike see vist ikka ei olnud ka ajareisi võimalust arvesse võttes – liikus muide taevas rutem kui päike, ööpäev pidi siin palju lühem olema. Kuudest kaks olid pisikesed, üks tuhm hallikassinine ja teine pruun helklevate täppidega. Kolmas oli silma järgi pisem kui meie Kuu, ent üsna sama karva. Toda suurt jurakat olin alguses pilveks pidanud, sest kuigi mul ei olnud mingit võimalust kaugust määrata, paistis see olevat piisavalt suur, et atmosfääri omada. Nägin seal pilvi – või õigemini terveid tsükloneid – ja nende vahelt viirastuvaid pinnavormide kontuure, kõik läbi kahe atmosfääri ähmaselt pastelsed.

Tüdruk uinus, võtsin ta tasakesi sülele ja viisin voodisse. Kõhklestin hetke, ent lasin siis põie tühjaks ja kobisin järgi. Meil olid küll Unistuste Põrgusõidule esireapiletid, ent mis liig see liig – natuke aega pidi *show* pisut vähema publikuga leppima.

Päevanarmad

Mingil hetkel tundsin läbi une, et maa vappub ja kõigub, ent inimene harjub kõigega... või õigemini oleks vist öelda, et olime ammu ületanud oma normaalsed inimlikud tajumis-talumisevõime piirid.

Niisiis äratas mu seekord mitte raputus, vaid hoopis „gidrobudilnik”, nagu venelased ütlevad – ränk kusehüüde (noh, kõik see kohvi). Astusin välja ning avastasin, et dekoratsioonid on jälle vahetunud – meie ümber oli tähine öö ja kuud olid kadunud, ent läbi voogava udu ei olnud ma võimeline eristama, kas meid ümbritses vesi või maa. Aga nagu ma just ütlesin, ei suutnud ma enam reageerida, ja nii ma siis heitsin ümbrusele ainult ühe üksikõikse pilgu (panin veel tähele, et gravitatsioon oli taas nõrgenenud) ning, kiired asjad lahendatud, vupsasin kähku sisse ja teki alla tagasi, sest oli üsna külm. Kella vaadates avastasin, et oleme maganud umbes seitse tundi. Hütt hoidis siiski õnneks minimaalseltki sooja, ent ikkagi oli ainus koht olemiseks kahekesi tihedalt teineteise kaisus teki all. Plika ärkas, käis ka väljas ära ja pärast seda kulus meil umbes pool tundi arusaamiseks, et jälle pole midagi targemat teha kui seksida.

Sel viisil möödus mingi hulk aega. Natuke ka tukkusime ja vestlesime. Proovisin uurida, kas ta ise üldse mäletab, et linnukeeles rääkis, kuid see teema ärritas teda hirmsasti ja nii ma jätsin ta kiusamise; andsin endale aru, et ega ma niikuinii oskaks teda kuidagi aidata.

Jälle kõikus ja ragises jalgealune, ent me mõlemad ignoreerisime seda, tuiutades seal voodil edasi. Mõne minuti pärast hakkas aga kiiresti valgenema ja kui märkasin aknast sisse tulvava poolviltuse valgusjoa omapärasest erekollast tooni, sai uudishimu minust võitu. Kuid piisas mõne jäseme teki alt välja pistmisest, kui hüti jahedus mu üleväsinud keha võdisema pani. Võitlesingi seal parasjagu iseendaga, kui kostis koputus uksele. See oli nii totter, et mõnikümmend sekundit vaatasime plikaga teineteisele lihtsalt otsa. Seejärel ajasin end kiiresti teki alt välja ja tõmbasin riided selga. Selle aja peale koputati aknale ja ma nägin, kes see oli. Millegipärast meenus üks lastelaul: „Tihane aknale koputab...”

Olin seda vist ümisenud, sest plika turtsatas: „Loodame, et meie need pekitükid ei ole...”

Heitsin talle pisut häiritud pilgu ja lükkasin ukse lahti. Linde oli neli, ent kolm neist hoidus umbes kümne meetri peale ja see, kes koputanud oli, hüppas ka korraks tiibu lahti sirutades eemale, kui ma lävele ilmusin. Oli valgeks läinud ja palju soojem, nii et hütis sees oli sel hetkel tunduvalt jahedam. Paariks minutiks ma peaaegu unustasin linnud, sest dekoraator oli ilmselt märganud meie süvenevat tülipimust ja taibanud, et tuleb tõsiselt pingutada. Pool mu ringivaatamise ajast kulus tegelikult avaneva panoraami õige mõõtkava taipamiseks. Me olime meres ja veepind ulatus laudsiledana väga kaugemale. Just nimelt laudsiledana, sest üks selle paiga veidratest detailidest oli planeedi kumeruse puudumine. Ma nägin sealt hütiukselt tegelikult väga väikest osa silmapiirist, sestap kutsusin Kaie kaasa ja kõndisime käsikäes saare lamedasse tippu; linnud jäid meile hüti juurest järele vaatama. Meri oli täis saari ja siin-seal horisondil, arvatavasti sadade kilomeetrite kaugusel kerkisid mäed. Ja millised mäed! Need tõusid sinetavas kauguses aina üles ja üles, nende jalamid olid peene ribana rohelised, siis oli järgmine riba valget, siis veidrat rohekashalli ja edasi peaaegu mustjat. Ülemine osa tundus kuidagi taevasina *taga* olevat, nii et ma ei suutnud eristada nõlvu, kuhu päike ei paistnud, ja taipasin, et nende tipud ulatuvad atmosfäärist kõrgemale. Päike (või mis iganes täht see oli) andis teravat, justnagu väävelkollast valgust. Pilvi tundus olevat vaid kusagil kaugustes kallaste lähedal, taevas ei olnud aga kaugeltki lage. Korrapäraste vahedega sirutusid kusagil väga kõrgel üle taeva peened lülilised vardad või pulksirged ketid ja allpool rippus ilma mingi nähtava toeta kõikvõimaliku kujuga peamiselt valgeid või hõbedasi moodustisi. Üks lähim nendest oli umbes saare kalda kohal ja varju järgi määrasin ta pikkuseks kaks, läbimõõduks veerand ja kõrguseks merepinnast pool kilomeetrit. See oli laias laastus silindrikujuline ja just siis, kui ma seda jõllitasin, eraldus selle ühest otsast kera. Eraldus sujuvalt, nii nagu poolsulanud vaha glütseriinis (ma arvan, et enamik on neid mänguasju – sihukesi silindreid, lamp all – näinud). Ühesõnaga – kogu paik oli selgelt tehisk. Meenutasin jälle loetut ja hakkasin otsima taevasse tõusvat kaart, nagu niinimetatud orbitaalil kusagil olema peaks, aga midagi sellist mulle küll silma ei hakanud.

„Krääk-kääk-kr-keek.”

„Mis on?” tahtis tüdruk teada.

„Linnud. Kädistavad midagi. Ei saa aru,” ja kuigi targem oleks olnud ütlemata jätta, lisasin millegipärast: „Sul tuli nendega rääkimine hulga paremini välja.”

Olime hüti juurde tagasi tulnud ja linnud piidlesid meid kümnekonna meetri kauguselt.

„Errr-kräääeeek... Kääk-kääk-kärrrr.” See oli Kaie. Inimene harjub kõigega, nii et vaatasin teda võpatamata. Ta toetus uksepiidale ja pilk oli tal igatahes kummaline... või tundus see mulle nii.

Nad vestlesid umbes minuti, siis hakkas tüdruk mööda piita alla vajuma. Püüdsin ta kinni ja viisin sisse voodisse. Üks lindudest üritas onni piiluda, hoidudes uksest siiski oma neli-viis meetrit eemale.

Umbes viie minuti pärast hakkas tüdruku pilk taas selgima.

„Vett...”

Tõin talle juua, ta hambad lõgisesid vastu klaasi ja siis ajas ta end istukile. Ta oli ikka veel suuremas

osas nagu „ära”.

„Mis nad rääkisid?” tahtsin teada, kui vaikus taas minutite pikkuseks venis. Ma ei oodanud tegelikult vastust, ent kümnekonna sekundi pärast hakkas ta elutu tumeda tooniga rääkima: „Ikka... jälle... siin...”

„Kus – siin? Ja kes sa momendil õieti oled?” ei taibanud ma midagi.

Ta nagu ärkas, pilk fikseerus minul. Korra ta nagu vajus uuesti kuhugi, siis hakkas hingeldama ja silmadesse tekkis inimlik joon – hirm ja ehmatatus.

„Minu... kood... sõna... mantra... sama... .. mina... tema...”

„Mis mantra? Kes tema?”

Ta hääli muutus vaikseks ja segaseks, ta nuuksatas: „Mina... olen... Kaie...” Ta ütles seda viimast nii segaselt, et ma vaid aimasin, et see peab tema nimi olema.

„Krääk,” kostis ukse poolt. Too lind oli nüüd vaid meeter uksest.

„Mida need linnud tahavad?”

„Koju...” Ta hakkas taas ära vajuma ja mul tuli kinni püüda ta sõrmede vahelt pudenema kippuv veeklaas.

„Kas see pole nende kodu?”

„Osa...” Ta pea vajus rinnale ja mul ei jäänud muud üle, kui üritada teda mugavamalt sättida. Ent ootamatult hakkas ta uuesti rääkima: „Mina – tema... Kaie. Kood sama. Säilitan tüve. Taastan. Taastun... Oodake – sina, linnud... .. Oodake...”

Kui ta sellisena, ilmselt siis mingi kummalise substantsi poolt juhitud rääkis, oli ta toon väga veider, kuid jutt suuremas osas arusaadav. Ent oma nime ütles ta kummaliselt ja korraga ma taipasin, et sellel peab hoopis muu tähendus olema:

„Gaia nagu Vana-Kreeka jumal?”

Taga targemaks läheb... Aga igatahes oli see esimene asi, mis üldse mingit mõtet omas, ehkki endiselt jäi hämaraks, mis need linnud asjasse puutusid ja kes oli too hulkjalgne peletis. Üritasin meenutada, mida tollest jumalusest, Ürg-Maast õieti teadsin, kuid palju seda polnud. Oli sel nimele juhuslikul kokkulangevusel tõesti mingi tähtsus või sündis see vaid tüdruku ajus? Olime me mingil viisil äratanud mingi muistse jumaluse? Või oli see mingi eriline eluvorm – maine või tulnukas? Miks ta meie tuleku peale aktiveerus (kui sel ikka üldse mingi seos oli)?

Ta lamas suletud silmi ja mina istusin ja mõtlesin. Ega ma midagi tarka välja mõelnud. Selliseid SF-süžeesid on kümneid ja mul oli liiga vähe infot, et otsusele jõuda. Siis tõusin ja muigasin, sest tahtsin midagi proovida. Vaatasin ruumis sobiva asja järel ringi ja pilk jäi peatuma aparatuuride taga nurgas seisval trossirullil. See sobis. Võtsin jupi poolesentimeetrist terastrossi ja hakkasin kätte vahel venitama. Tavalises olukorras totaalselt lootusetu üritus, sest selliste trosside tõmbetugevus on ikka tonnides. Esialgu ei juhtunud midagi, ent ma keerasin ennast üles, lõpuks olin üleni higine ja süda lõi sadaviiskümmend lööki sekundis.

Ma pingutasin, pingutasin veel, pingutasin, kuidas jaksasin, siis vihastasin juba tõsimeeli ja venitasin endast kõike välja pannes. Tross venis kui kumminöör ja katkes naksatusega. Hingeldasin ja vaatasin kahte otsa oma käes, teades vastust vähemalt ühele küsimusele. Vaadake, pankuritöös läheb ka vaja kujutlusvõimet ja kardinaalselt erinevaid lähenemisi. Ka keskpärane pankur hoiab pankroti puhuks alati sahtli täis sularaha ja valepasse, hea pankur sööb kohtunikuga lõunat, tõmbab klientidele vee peale ja teeb uue panga, geniaalne pankur aga korraldab valitsuskriisi, viib läbi seadusemuudatuse, mis ta kõigist kohustustest vabastab, ja saab uues valitsuses rahandusministriks. Väikesed häirivad detailid tuli vaid õigesse järjekorda panna ja ma teadsin, et kui õigesti soovida,

leiaksin nurgast näiteks külmutuskapi täis šampanjat ja kaaviari.

„Mis sa hirnud?” Ta lamas patjadel ja ta pilk oli seekord täiesti inimlik.

„Ah, lõhkusin siin jupi trossi,” ei vaevunud ma rohkem seletama ja panin rulli tagasi. Ma olen vähemalt iseenda vastu aus ja teadsin, et kui ma tükki jumalast taskus kaasa ei vii, siis ei seisa mul enam kunagi elus nii, nagu eelmisel päeval tüdrukuga armatsemise ajal. Jah, kuristikust väljaronimine muidugi ka, aga võtame asju tähtsuse järjekorras...

„Kuidas sinuga on?”

„Kohutav nõrkus, pea valutab... Mis minuga on?” Ta kibrutas kulme. „Kas... ma rääkisin midagi?”

Mis ma talle ütlema pidin?

„Jah. Sinuga toimub midagi. Kuidas sa end tunned?”

Ta vaikis pisut. „Halvasti. Kohutav nõrkus... Ja süda on paha.” Ta sõrmed otsisid mu kätt. „Mis minuga on? Ma kardan...”

„Ma ei tea...” otsisin sõnu. „Kõik toimuv on pöörane. Meil jääb vaid loota, et kui keegi seda vähegi dirigeerib, siis saab ta aru, et inimese talumisvõimel on piirid... seni ole paigal. Ehk läheb olemine paremaks.”

Ta pilk tuhmus ja laud vajusid alla. „Ma tahan magada...”

Sättisin talle teki peale ja enne kui ma selle lihtsa asjaga lõpule jõudsin, oli ta juba sügavas unes. Kõhklesin ja juurdlesin seal mõned minutid (lind piilus mind väljast), siis tõusin ja kõndisin ukse poole.

„Ole siin, tulen kohe tagasi,” sosistasin tasa, pigem küll igaks juhuks, sest ta ei saanud kuulda. Lükkasin ukse enda järel kinni ja imetlesin taas ümberringi laiuvat panoraami.

„Kääk.”

Mingil määral olin küll mind vahepeal haaranud letargiast üle saanud, ent mul ei olnud pisimatki tahtmist temaga vastastikku kägisema hakata. Selle asemel tahtsin uurida, kuidas Gaia ussitas – ehk mida kujutas endast see maa seest väljaroniv peletis. Hütist oli ta ikkagi üle saja meetri eemal ja selle maa pealt nägin peamiselt vaid niipalju, et ta oli sama värvi kui see oletatav tulnukaaju sügavamal mäe sisemuses ja et ta liikus teokiirusel. Kui lähemale jõudsin, tundus ta mulle hoopis vähem peletislik kui kaugelt. Kui see üldse oli midagi elusat, siis igatahes ei olnud sel ei suud ega silmi, nina ega kõrvu. Oli valge kahemeetrise läbimõõduga tanguvorsti meenutav keha ja hobusekerejämedused jalad. Või õigem oleks öelda „kulendid”, sest vaid kaugelt meenutas moodustis midagi maist, lähedalt tundus ta marmorist või kõvemast valgest plastikust torude ja tünnide installatsioonina, mis võib sündida pilvikust kunstniku peas. Jah, ta tundus nagu kergelt helendavat, aga ma ei saanud selles väga kindel olla.

Linnud vahtisid mind kaugelt ja too elukas ei reageerinud mu tulekule kuidagi. Mäletasin ähmaselt, et olen kusagilt midagi lugenud järvest tõusva kõmiseva paljupalgse peletise kohta, ent mul polnud selle teadmiselega midagi peale hakata. Tegin ta ümber tiiru ja targemaks ei saanud. Kuigi ma olin näinud ta kiirust, ei julgenud siiski väga lähedale minna.

Olin ületanud mäetipu ja nägin sealt nüüd seda kallast, kust tulles maale roninud olime. Too suurema silindri otsast eraldunud kera oli peaaegu veepinnani laskunud ja parv linde keerles seal millegi ümber. Sellelt kauguselt tundus see olevat rannal lebav inimkogu. Tähendab, veepiir oli mitu korda edasi-tagasi liikunud ja lained olid rannajoont muutnud, nii et too kogu lamas umbes sealmaal, kus maises ookeanis oli olnud lainete ülemine piir. Kõhklesin, kas minna seda lähemalt uurima, kuid otsustasin esialgu siiski sellest mõttest loobuda. Mul polnud küll niikuinii midagi paremat teha ja iga järgmise „jaama” vahe oli enamasti pikem olnud, kuid esiteks magas plika hütis

ja ma ei tahtnud temast väga kaugele minna ja teiseks – kui saare keskkohat oli pörutustest vaid kergelt möranenud, olid kõik kaldad, rääkimata tollest esimese „maandumise” ajal ülespundunud nurgast, juba väga narmendama hakanud. Pean siiski veel mainima seda, et hirmu küll ei olnud – oli igav ja olin ületanud teatud loomuliku ettevaatuse piiri, ent paljajalu teravatel kaljudel turnida ei olnud sellegipoolest kuigi kutsuv.

Minu kõhklused osutusid aga asjatuks, sest too kera puudutas korraks kallast ja kui ta kõrgemale tõusis, siis inimkogu kaldal enam ei olnud.

Pöörasin pilgu lähemale ja märkasin alles nüüd, et enam-vähem sellel teel, mida mööda esimesel päeval üles olime roninud, oli ühes kohas terve nõlv alla varisenud ning paljastanud valge mäesisemuse. Neid valgeid elektrirongi mõõtu sajalgseid oli seal neli-viis. Vaatasin, kuidas nad aeglaselt liikusid, läksin lähemale ja eristasin neid üha rohkem ja rohkem. Mulle tundus, et nad kraabivad endale kuidagi kive peale. Minu silme all rebis üks valge hiiduss nina püsti ja ma eristasin tema all ja ka teiste ümber üksteise vastu liibunud, kokkuvajunud ja üksteise järgi vormunud elukate kontuure. Sõna „rebis” ei tohi muidugi seostada sündmuste tempoga, sest ma ei olnud neid elukaid kunagi näinud liikumas (ja ette rutates – ei näinud ka) üle sentimeetri sekundis, enamasti olid nad palju aeglasemad. Igatahes oli mul aega ja lõpuks lõi mul selgeks, mida ma õieti näen – kogu mägi koosnes üksteise otsa kuhjatud läbipõimunud valgetest hiigelpelletistest...

Nähtut seedides meenus mulle üks teine lapsepõlves loetud tobe ulmejutt, kus kõrbes leiti natuke inimesi meenutavad kujud ja paarikümne aasta tagant tehtud pildid reetsid, et nad liiguvad imeaeglaselt. Olin imestanud seda lugedes, kuidas täiskasvanud inimene võib tõsimeeli midagi nii umblolli kirjutada – minu arust piisanuks minimaalsestki terve mõistuse algest taipamaks, et inimkuju on optimaalne teatud gravitatsiooni-reageerimiskiiruse suhte puhul. Kuidas näeb välja käimine, kui sa kukud miljon korda kiiremini, kui töötab su tasakaalumeel? Õige vastus on, et enamasti lapiti maas, nii et lihtsam oleks algusest peale roomata. Nende usside maksimaalne kiirus tundus olevat vähemalt tuhat korda aeglasem inimese omast, ent nad olid ka õige kujuga.

Niisiis istusime me suure ussikuha otsas. Olid nad selle kalju kõik ise endale peale kraapinud või oli see sajanditega tekkinud? Miks ta üldse sügavamal ei olnud? Ja lõpuks – kas need, kes hüti ehtasid, teadsid, mida mägi peidab? Ma ei teadnud vastuseid.

Tundsin taas, kuidas apaatia tasapisi võimust võtab, ent siis läks maailm taas pööraseks. Hulga pöörasemaks, kuigi eelnenud arvestades tunduks see vaevalt võimalik olevat. Mul on tegelikult raske jätkata, säilitades samas õiget vaadet ja proportsiooni toimunu suhtes. Paratamatult muutub jutustus hehtiliseks, kusjuures mõned järjekorda ja kestvust puudutavad aspektid olen suutnud enam-vähem paika panna alles palju hiljem toimunud kümneid kordi üle mõeldes.

Korraga lendasid linnud kisades laiali. Kui nad maas olid, ei olnud raske võtta neid intelligentsete olenditena. Olen isegi imestanud, kui kiiresti ja loomulikult ma leppisin võõraste, hoopis teistsuguste mõistuslike olevustega – oleks eeldanud ehk mingitki šokki, eelarvamusi või lihtsalt uskumatust, ent oli vaid meeldiv, helge äratundmine, et nad on samasugused eneseteadlikud olendid kui inimene. Nüüd, rabeledes ja kisades laiali lennates meenutasid nad aga enam vareseparve kui mõistuse kandjaid.

Vaatasin kiiruga ringi, et mis neid nii ehmatas? Oi-jaa, oli ka põhjust, sest naljakast kullendavast vinest kerkis või tekkis (ei saanud aru) meie kõrvale teine saar. Piisas ainult ühest pilgust, ja mul oli sekundiga selge, et too teine on pealtnäha täpselt samasugune kui see, millel seisin, ehk siis tolle põrunud maalapi järjekordne teisik. Ma ei väsi kordamast, et kõik toimuv oli niigi võimatu ja ebareaalne, nii et selliseid fakte võtsin juba vaevata teadmiseks. Saar liikus meie suunas ja panin tähele, et järjest suureneva kiirusega. Ma ei oodanud kokkupõrget, sest kuidagi tundus, et lahendus peab olema teistsugune. Siiski jalutasin hüti suunas tagasi, kartes, et tüdruk võib ärgata. Olin just tipu lähedal, kui saared kokku puutusid. Järsk tõuge paiskas mu põlvili, mäed vankusid ja

krigisesid, kaljud oigasid ja saar kõikus jalge all nagu lahtimurduv jääpank lainetes. Paraku sain end peaaegu kohe püsti ajada, sest juba paari sekundi pärast oli tunda vaid tasast võbinat, siis vaibus seegi. Mul jäi vaid jälgida, kuidas kaks maad teineteise sisse sõidavad, ja peab ütleva, et vaatepilt oli nii ebaloomulik ja võigas, et kinoekraanil oleksin seda suhteliselt ebaõnnestunud trikiks pidanud. Kõige hullemad olid viimased hetked, ja mitte ainult sellepärast, et maailm nägi välja kui üks joobestaadium, kui kujutis kahestub. Kuidagimoodi hakkasid need kaks maailma teineteisesse sobituma ja ma avastasin, et see nähtus puudutab suuresti ka mind. See oli valu ja valguse kosk, mis mind üle maapinna lohistas. Jõudsin vaid hetkeks – ja hea on! – märgata teist samasugust hädalist tornaados laperdamas – ja seejärel kustus kõik.

Avastasin end lamamas hütis, pea tüdruku põlvedel. Ta silitas hajameelselt mu juukseid, vedeldes seinale toetudes ja kummalise tühja pilguga kaugusesse vaadates. Kui ma liigutama hakkasin, heitis ta mulle vaid ühe hajameelse pilgu ja panin millegipärast tähele, et ta näojoontes on tabamatu ja väga võõras teravus, mis muutis ta inetuks ja vanaks. Millegipärast meenus üks kunagi loetud raamat, kus kutt avastas, et neiu on kaunis, kui ta juhtumisi unustab karta. On plikal miskipärast hirm?

„Mis juhtus?” pomisesin, ent samal ajal pisut mugavamalt sättida üritades. Viga ei paistnud mul midagi olevat peale sihukese ebakindla tunde, mida mäletasin neist paarist korrast elus, kui pärast tugevamat elektrilööki pilti uuesti kokku korjata üritasin. Kuidas ma üldse sinna voodile sain? Tema mind ju tassida poleks jaksanud...

„Kas sa ei mäleta?” ta toon oli pisut kähe ja kõikuv.

Ja siis tabas see mind haamrihoobina.

Ma olin lõhest välja roninud ja sellal kui plika mind poputas, kadus meie pea kohalt tumedaid kaljusid või sulaklaasi meenutav tume pilv. Päike hakkas loojuma ja mitte midagi rohkem ei juhtunud. Tegime veel kohvi, üritasime konservidest ja kuivikutest söödavaid kooslusi välja nõiduda, kuid võimalused piirdusid enamasti kraami kunstipäraselt lauale asetamisega, ja viimases tegevuses andis muidugi Kaie tooni. Kobisime magama ja järgmisel päeval tundsin end mõlemad ühtaegu paremini ja halvemini – ühelt poolt lõi välja eelmiste päevade pinge, teiselt poolt aga olime end lõpuks enam-vähem välja maganud. Käisime oma kuivanud allikat vaatamas ja leidsime, et kohvi saab, kuid pesta enam mitte, ja kui me uuesti reisima ei lähe, tuleb päeva peale kusagilt mujalt vett otsima minna; kulutasime siiski nii oma paar liitrit, et hädapäraselt lõusta loputada.

Linnud laskusid meie lähedusse maha, jälgisid eemalt ja löid künkale midagi staabisarnast. Jälgisime neidki oma hüti juurest, söandamata läheneda. Ja mis meil õieti teha oligi? Paar korda värises maa, kuid väga kergelt, vaevutajutavalt, nii et kuigi me iga kord valmistusime kurat teab millisteks üllatusteks, jäi kõik paigale. Kui pealelõunal allikale suundusime, et viimane vesi kokku korjata, ootas meid meeldiv üllatus – mingid kanalid olid taas paika loksunud, nii et basseinid olid uuesti täis nirisenud, kuigi vesi oli sogane ja juua ei kõlvanud. Pesemiseks aga küll ja nii jäi meil vaid loota, et ehk muutub see varsti ka joodavaks, kui „torud läbi peseb”. Miks ma sellest nii pikalt räägin? Aga suurt muud sel päeval ei juhtunudki.

Kolmandal päeval sai mul konservidest kõrini, kõndisin lindudele lähemale, nii umbes kümne meetri kaugusele ja tegin ülilihtsa ahviliku žesti – osutasin sõrmega avatud suule. Pool tundi hiljem ootas meid mitu kuhja igasuguseid puuvilju ja juurikaid, neist kaks sammu eemal lebas ka üks suhteliselt värske väljanägemisega metsseapõrsast meenutav korjus. Proovisime ettevaatlikult üht ja teist, sellal kui linnud meid paarikümne meetri pealt huviga silmitsesid. Kas te teate, kui suur ja vastik töö on taskunooga põrsast lahata? Noh, kuidagi sain sellega hakkama, kuigi oli momente, mil vaid kartus *homo sapiens* 'ile häbi teha takistas mind asja sinnapaika jätmast. Tulemus väheke kõrbenud šašlõki näol oli aga justkui kompensatsiooniks nähtud vaeva eest täiesti söödav.

Sama päeva õhtul lähenes meile üks lindudest ja sättis meie laua lähedale üles tahvli. Hakkasime

keelt õppima. Põhiliselt õppisid küll nemad, sest mul polnud mingeid abivahendeid ja inimene lihtsalt ei suuda võõras süsteemis hoobilt orienteeruda, kõiki seoseid ja mõisteid meelde jätta. Muide, kulus vaid paar minutit veendumaks, et suhelda saame vaid kirja teel, sest veendusime juba tähestiku kirjutamise ajal, et teineteise kõnet me välja hääldada ei suuda. Sellega on seotud veel üks pikantne moment – nimelt seisin kohe esimestel hetkedel raske otsuse ees, mida neile õieti õpetada? Kas inglise keelt, mida oskavad praktiliselt kõik haritud inimesed maakeral, või oma emakeelt, mida kõneleb napilt miljon inimest? Ent siis muigasin ja otsustasin, et teen oma elu lihtsamaks, kuigi võib-olla läheb see ajalukku kirja kurioosumina ja sigadusena inimkonna kulul. Minul ei ole inglise keelega loomulikult mingeid raskusi ja ka plika rääkis vabalt, ent sel hetkel ei teadnud me ju, kaua seal suvitama peame, ning mõtlesin, et mul endal läheb ehk kiiremini, kui ma ei pea üht võõrast keelt õppima teise kaudu.

Nende kiri meenutas ähmaselt egiptuse piltkirja, kuid kuna ma viimasest ei tea rohkem kui udused mälestused mingitest piltidest algkooli ajalooõpikus ja vahest siin-seal raamatutes, oli mul sellest tõdemusest äärmiselt vähe kasu. Kahe nädalaga suutsime elementaarselt tasemel vestelda, kuid katsed teineteisele abstraktseid ja tõeliselt elulisi asju selgeks teha lõppesid totaalse ebaõnnestumisega. Jah, mina suutsin neile selgeks teha oma tsivilisatsiooni taseme, osaliselt joonistades ja kogu aeg vastavaid märksõnu lisades-täpsustades olin andnud neile kujutluse aatomirelvadest, kuulendudest ja arvutitehnikast. Nendest sain teada, et põhimõtteliselt nad tunnevad neid asju, aga mingil põhjusel ei kasuta. Jällegi – kui ma õigesti aru sain, oli neid mitu rassi, kellest üks lendas kosmoses... Ent palju hiljem selle üle mõeldes olen arvama hakanud, et kindlasti sain ma väga valesti aru, ehk teisiti öeldes ei saanud millestki põhilisest üldse aru. Nemad omakorda olid saarele üles pannud mõned torud, mis meenutasid hiigelsuuri kraadiklaase, ja nad tegid mulle piltlikult selgeks, et kui vedelikusamba moodi substants (mis loomulikult võis olla kurat teab mis) tõuseb üle teatud gradueeringute, hakkab saar uuesti sõitma. Sambad olid kerkinud kogu aeg, iga päevaga kiiremini, ja nii nagu sambad kerkisid, kaotasid linnud meie vastu huvi, hakkasid eemale hoidma.

Oli üks suhteliselt tavaline hommik, kui plika teatas mulle, et tal pahad päevad „millegipärast“ ei hakka. Ah jaa, olendid olid Kaiega leppinud, kuid millegipärast näisid tõesti teda pelgavat. Igatahes ei olnud mul aega teemasse süveneda, sest korraga tulid nad tormates meie juurde, osutasid kraadiklaasidele ja joonistasid paari tõmbega tahvlile pildi, millest lugesin välja, et paari minuti pärast peaksime saarega sõitu minema. Muidugi olin neile andnud maised ühikud, ja kui veel üht veidrat kõrvalist detaili mainida, olin suutnud anda ka täiesti õiged elektriühikud, ning nad olid mulle millestki välja võlunud täiesti toimiva mobiililaadija, nii et kellaega ma teadsin, kuigi otseselt polnudki sellega suuremat peale hakata, sest ööpäev kestis seal 21 tundi ja 6 minutit...

Siis lendasid linnud minema, saar hiivas end lahti ja kerkis nii tund hiljem tolle triibulise taeva alla, kus ta oma analoogiga kokku sõitis...

Seedisin seda kõike oma veerand tundi, surudes maha vaimset meelega. Kumb versioon oli „õige“? Kas üldse oli võimalik küsimust sellisena asetada? Millegipärast mulle tundus, et see versioon, mida algselt jutustasin, on „õigem“. Ärge küsige, miks, ma ei oskaks sellele vastata.

Proovisin ajada plikat süüa tegema. Ta tõusis ja tõepoolest proovis, kuid mõne minutiga oli mulle selge, et ta ei ole mõtestatud tegevuseks võimeline. Surusin ta siis hellalt sinna voodile tagasi, mähkisin tekki ja üritasin küsida, kas ta tahab midagi. Lõpuks raputas ta vaevumärgatavalt pead, ja sellega langes muide ära ka teine küsimus – mul ei olnud võimalik teda küsitleda, et mis tema sellest kõigest arvab.

Väljusin ja mu pilk jäi pidama vaieldamatul tõendil, et ka see „teine“ versioon on piisavalt reaalne olnud – meie õuelauast kümme-konnan meetri kaugusel seisis ikka veel tahvel, millel meie keeleõpe ja suhtlemine oli toimunud. Seisis lihtsal harkjalal ja kui välja arvata ulmefilmidesse sobiv disain, oli tegemist kohutavalt argise asjandusega – lihtne valge pind ja allserva rennis pliiaatsid ning ketas,

millega kustutada sai. Viimastel hetkedel enne lendutõusmist oli üks neist puhastanud mingite jooniste ja sõnade keskele vaba ruumi ja sinna midagi kiiresti kirjutanud. Olin kirja automaatselt lugenud, ent ei pööranud sellele suuremat tähelepanu, pidades seda järjekordseks juhtumiks, kus sõnad on küll loetavad, kuid mõtte üle võib puurida masenduse ja meeleheiteni, jõudmata kuhugi. Tahvil seisis: „VALI ÕIGESTI!”

Saar hiivas end lahti. Merest kerkis udukardin, mis keerles virvendades meie ümber, kuni maailm kadus. Minul aga oli kõigest kõrini. Oli asju, mida ma ei suuda seletada, kuid mis seal supi sees olles olid ilmselged – alates sellest, et tüdrukuga oli midagi väga valesti. Ent mida ma teha sain? Ma tahtsin koju. Ma tahtsin, et see jama lõppeks.

Niimoodi möödus taas hulk tunde, mil polnud muud teha, kui tüdruku kõrval voodil konutada, tal aeg-ajalt pead silitades ja nii kord veerandtunnis (kuid muidugi väga ebakorrapäraste vahedega) aknal piilumas käies, kas midagi uut on sündinud.

Meie järgmine peatus oli avaruumis. Ma ei oska seda teisiti seletada, kui et ilmselt parkis saar end mingi suure ja arvatavasti elamiskõlbmatu planeedi orbiidile. Ka punane täht, mis keset taevast laiutas, oli väga suur ja tuhm. Kerge vine väreles saare äärtel, tormates – muidugi sain ma sellest tagantjärele aru – helikiirusel keskele kokku. Korraks lõi hinge kinni ja ma taipasin keedes laialipaiskuvat kaldavett vaadates, et mingis teises olemise kihis on vaakum, õhk hajus laiali ja meid hoidis elus vaid see... misiganes seda seni teinud on.

Läksin hütти uurima, kuidas plika järjekordse kohavahetuse üle on elanud, ent ta oli letargiasarnases seisundis ja mulle tundus, et ei olnud üldse märganudki, et taas teel oleme. Ometi paistis ta midagi unes nägevat, sest ta oigas tasakesi. Midagi muud ma teha ei osanud, kui võtsin ta nii kümneks minutiks kaissu, ja mulle tundus, et ta rahunes pisut. Igatahes lõpetasid silmalaud võbelemise ja ta hingamine aeglustus, nii et lasin ta ettevaatlikult patjadele tagasi ja läksin välja seda uut paika uurima.

Valgus oli igatahes nii tuhm, et kui olin paar minutit kätt silmade ees varjuks hoidnud, hakkasin süsimustas taevas eristama tähti. Olin just nende uurimisega ametis – võõrad tähtkujud ei öelnud mulle midagi –, kui silm tabas mingit liikumist. Ühes kohas oleks nagu lääts või keeris taevasse tekkinud, tähed näisid pööreldes laiali nihkuvat, seal keskel kasvas nagu peegelkera (seda sain selle järgi aru, et ta peegeldas ka päikest ja toda suurt planeeti, mille orbiidil olime) ja siis ilmus virvendavast sädelusest too jurakas kilomeetrine silinder, mis eelmises paigas mere kohal oli hõljunud.

Silindrist eraldus kolm täppi ja kui nad kiiresti suurenesid, tundsin ära juba tuttavad linnud. Nad vuhisesid tiibu liigutamata saarele maha, kaks hüples ringi tolle suure tõugu ümber, kes tasapisi maa alla peitu tagasi roomas, kolmas aga laskus minu lähedusse. Mulle tundus, et ta tegi rahustavaid hääli, kuid võisin võõrast intonatsioonist ka täiesti valesti aru saada. Igatahes mulle tundus, et ta tahab, et ma hütти läheksin. Tegin seda, polnud nagu põhjust keelduda. Ta kõndis mu järel hütти ukseni ja silmitses siis pikalt tüdrukut.

Mulle tundus, et teda hüüti – kostis nende krääksuv karjatus – ja ta pööras pisut pead, et ühe oma (nagu lindudel ikka) kaugele kukla taha vaatama küündiva silmaga kaaslaste poole kiigata. Siis sirutas ta minu poole mingi valkja paberi või kileriba. Astusin sammu lähemale. Kaugemalt laotusest kostis uus karje ja ta pööras pead ning vastas seekord, siis vaatas uuesti minu poole ja sirutas tolle paberi kannatamatult minu poole. Astusin veel sammu lähemale ja võtsin selle kõhklevalt kätte. Materjal tundus käes kerge ja libe, pisut nagu teflonkile, see sädeles teatud nurga all kergelt hõbedaselt ja oli kaetud egiptuse piltkirja meenutavate märkidega, mida ma nüüd tänu tolle esimese paiga topeltnälestusele pisut rohkem tundsin.

Kui pilgu tõstsin, oli ta läinud. Kehitasin õlgu, viskasin tolle dokumendi lauasahtlisse ja väljusin. Ma ei mõelnud tol hetkel oma tegevust väga sügavalt läbi ja seetõttu võin vaid tagantjärele

selgitada, miks nii toiminis. Pigem oli tegemist ametiharjumustega – ehk tahtis too lind siiski peamiselt tüdrukule pilku peale visata, kuid kuna ta oli tolle riba andnud mulle hütis, käitusin automaatselt nii, nagu ei tohiks teised seda näha. Igatahes kui ma välja jõudsin ja ringi vaatasin, mõtlesin masendusega, et parem oleks vist olnud sisse jääda. Linnud olid kadunud, arvatavasti juba oma laeva tagasi läinud, ja eemalt kosmosest triivis meie suunas järjekordne saar. Jällegi pörkusid servad jõnksatusega, järgnes tasane värin ja siis sulasid kujutised kokku. Lendasin tükkideks ja kui läbi pimeduse ja udu taas pinnale tulin, oli lisandunud uus kompleks mälestusi.

Ma olin jõudnud pärast lennuki allakukkumist saare randa üksi, sest mingil hetkel oli tüdruk mu tagant ära kadunud. Olin maganud kaldal ja otsinud teda pimeduse saabumiseni. Siis olin kaljude vahel külmetades öö veetnud ja koidikul leidnud rannalt ta surnukeha. Ma olin tema kõrval ahastanud ja siis oli meri tõusma hakanud. Ma olin põgenenud, kuidas jalad võtsid, vesi oli mulle järele jõudnud ja tegelikult aidanud edasi liikuda, siis olin aga sellest läbi vajunud ja muudkui roninud ja roninud, suutmata millegipärast enam ujuda. Olin hinge kinni hoides ja õieti tajumata, et järjest raskemaks muutun ning veetakistus kaob, edasi tormanud, tumedad rõngad silme ees, kuni enam ei suutnud. Siis olin lootust kaotades välja hinganud ja vee kopsudesse tõmbamise asemel avastanud, et saan hingata. Olin tõusnud mäeharjale ja konutanud seal segaduses, kuni avastasin enda ümber veel kaks saart, mis piimjas vines kui ringmängu mängisid. Igatahes oli mingil hetkel tasakaal kadunud ja üks neist saartest oli minu omaga kokku põrganud.

Avastasin end hütist, mäletasin saarestikku, kuristikku kukkumist, uut maailma paljude kuude ja kuiva tasandikuga ja minu kõrval magas tüdruk. Mäletasin, mis meie vahel oli juhtunud ja nutsin vaikselt õnnest.

Linnud vaatasid meid kaugelt, lähenemata kordagi. Öösiti ulusid tasandikul veidrad loomad, kuid siis olid mõned neist hiiglaslikest kolmnurksetest lindudest, mis olid ikka vist mingit liiki robotlennukid, õhku tõusnud ja kohaliku fauna eemale peletanud. Kapp muudkui täitus, leidsime järjest paremaid asju, kuid maailm ei läinudki minu jaoks paika, käisin ringi kui pidevas deliiriumis ning mingil hetkel avastasin, et tähed paistavad tüdrukust läbi... Vist läks millalgi mulgi peas mingi kontakt lahti, sest ma ei mäleta, kuidas me teele asusime.

Selles „päris“-reaalsuses – mis on rohkem „päris“ kui teised ainult tänu mu teadvuse pidevale mälujäljele – olime taas teel läbi halli tühjuse. Tüdruk magas või oli teadvuseta ja nagu kogu selle viimase aja polnud mul muud paremat teha kui voodiotsal kägaras tekki mähitult tuiutada ja oodata, mis edasi saab.

Siis sundisin end tõusma, hakkasin kohvi tegema ja uurisin toda paberit või kilet, mille lind oli mulle andnud – mulle tundus, et kui ma seda ei tee, ei kulu enam palju aega jõudmaks seisundini, kus löön maailmale käega ja keeran end plika kõrvale pikali. Ma sain eraldi võttes ähmaselt aru peaaegu kõigist märkidest seal paberil, kuid sõnumi mõtte mõistmisest olin väga kaugel, tundes end nagu väike laps, kes just tähed selgeks on saanud ja neid ükshaaval veerib, ent pikemaid sõnu kokku ei saa. Minul oli sellevõrra lihtsam, et oma kirjakeelt ma ju valdasin, seega vajasin paberit, et märkide tähendus oma keeles kirja panna ja proovida niimoodi sellest puzzlest jagu saada. Mäletasin ähmaselt nagu kusagil sahtlis paberit näinud olevat ja kui ma siis ühe lauasahtlitest huupi lahti tõmbasin, siis oligi seal ülimalt tavaline poolik 500-leheline pakk A4, DataCopy ümbriski veel alles ja pool tosinat pastakat-pliiatsit paberi peale pakki visatud. Järgmisel hetkel läks mul seest külmaks, ent siis kehtitasin õlgu. Ei ole vist vaja korratagi – paber oli seal sellepärast, et ma soovisin, et see seal oleks.

Tegin mingi aja, arvata tunni tööd, siis üritasin oma mobiili sisse lülitada, et kellaaega teada saada. Muigas, sest telefongi oli olnud kahes kohas ja päris huvitav, kuidas masin sellest aru saab. Rääkimata sellistest pisiasjadest, et kui laetud aku peaks olema. Minu pettumuseks keeldus riistapuu aga sisse lülitumast ja – ette rutates – kodus paranduses väitsid meistrimehed, et kuigi tehniliselt oli kõik korras, oli kogu salvestatud info mõttetuks pudruks muutunud, nagu oleks

telefon kusagilt kõrgepinget saanud.

Kuna mul niikuinii midagi paremat teha ei olnud, veetsin selle kirja kallal palju tunde. Ma ei saanud peaaegu millestki aru, ehkki üldse üritada võisin ju vaid tänu sellele, et ühes neist reaalsusevariantidest olin seda mingil määral õppinud. Mõnd asja taipasin küll peamiselt tänu kirja enda ülimalle lihtsusele – tegu oli ju piltkirjaga ja enamiku sümbolite tähendus oli teatud kogemuse olemasolul intuiitiivselt taibatav... ehkki seal oli ka küsitavusi tohutult. Näiteks lause, mille tõlkisin: „Me oskame reisida tähtede vahel” – seal oli tähistaevast tähistav märk, ent sellele oli lisatud veel üks rõngas. Kui see viimane assotsieeruks tolle tähelaeva tekkimisega kerakujulisest valgustmurdvast virvendusest tolles viimases peatuspaigas punase tähe lähedal, siis tähendanuks sümbol mitte „tähti”, vaid näiteks „hüperruumi”.

Mingil hetkel saabus veider hämarolek (ehk lihtsamalt öeldes jäin ma toolile tukkuma), kus nagu unes tallasin süngeid ja masendavaid radu, sorteerisin nagu midagi, otsisin mingit ust või väljapääsu labürindist. Kõik viimaste päevade sündmused olid seal tardunud käikude seintele peegeldunud, ma leidsin korduvalt väljapääse, aga ka unes tulin kogu aeg tagasi, sest ei tahtnud lahkuda ilma plikata, tema aga hajus, kui valguse kätte sattus, mis sest, et teda kättpidi enda järel vedasin... Kõige suurem ja selgem kogu seda masendavat labürinti läbiv tunnel, kuhu ikka ja jälle tagasi kippusin vajuma, sisaldas tegevusetut molutamist üksi ja meeleheites pärast tüdruku surnukeha leidmist, ent ma proovisin üha uuesti ja uuesti ning lõpuks leidsin raja, kus me näljasena, kuid vähe lõbusamalt aega kasutades seda koos olime teinud...

Siis võbeles ja õõtsus saar, ma ärkasin ja nägin, et valgus on tugevnenud. Selge, hakkasime kuhugi jõudma. Tüdruk ei reageerinud kuidagi, mina väljusin hütist ja vaatasin ringi. Saare ümber laskus sädelev ring, udu taandus ja siis oli taevast sinine ja kõrge. Päike kodune ja kuldne, merigi kripeldamapanevalt tuttav ning lootsin kogu hingest, et oleme Maale tagasi jõudnud.

Teine saar oli paar kilomeetrit eemal ja me lähenesime kiiresti. Seekord ma teadvust ei kaotanud, ent võin kinnitada, et midagi võitnud ma sellega polnud, sest kogemus oli ühtaegu palju lihtsam ja õudsam, kui ma kujutleda oleksin suutnud. Ühel hetkel liikusin nagu läbi miraaži või raske joobe kahekordse košmaari ja siis... tundus, nagu oleksin kõigepealt kraasimismasinast ja siis vokist läbi käinud – mind kisti räbalateks ja siis kedrati uuesti kokku.

Avastasin end lamamas kaljudel üsna hüti läheduses ja kui ringi vaatasin, leidsin plika istumas sealsamas kõrval, selg toetumas vastu üht kaljurahnu ja silmis kui sügavast unest ärkaja tühi taipamatu pilk. Kuidagimoodi olin juurde saanud mälestused, nagu oleksimegi näljasena (sest hütis polnud midagi söödavat), vaid vett juues ja horisonti vahtides need päevad veetnud. Nüüd näljatunne kadus, sest tolles „õigemal” reaalsuses oli olnud kuivikuid ja kohvi. Kummardusin tüdruku kohale, ta tundus olevat lõpmata uimane ja sassis, kuid naeratas mulle abitult. Ja siis jõudis mu teadvusse, et kuulen kopteri mürinat. Hüppasin püsti ja nägingi lennumasinat, tormasin üles põndakule, hüppasin ja karjusin, ja lõpuks mind märgatigi. Komberdasin tüdruku juurde tagasi ja poolel teel jäin kui naelutatult seisma – üle kaljude lendas madalalt eemale üks neist lindudest, ilmselt kavatsedes peita end saabujate eest.

Tuustis aeg

Meid aidati istmete ja mähiti tekkidesse, suruti pihku kuuma tee topsid ja siis olime juba õhus. Esitasin palju küsimusi ja kui olin omalt poolt öelnud, et peale plika mul lennukis rohkem tuttavaid ei olnud, tunnistasid piloodid, et oleme ainsad ellujäänud. Merest olid vaid mõned laibad üles korjatud ning patrullimine toimus rohkem rutiinist, kui et kedagi leida oleks loodetud. Kui kopter saarest eemaldus, hakkas tüdruk taas vajuma tollesse ebaloomulikku letargiasarnasesse seisundisse ning kui Madeiral maandusime, oli see pea koomani süvenenud. Ta viidi haiglasse, kuid ma ei usu,

et arstid üldse taipasid, mis tal viga oli. Nad pomisesid midagi šokist ja kurnatusest. Elasin selle aja hotellis ja seal ma alustasingi oma seikluste kirjapanemist, sest kartsin, et kui veel pisut aega möödub, tuhmuvad mu mälestused ja ma jään ka ise uskuma toda mingitest eksisteerimise segastest kihtidest välja otsitud versiooni, mis oli ju kõige kunstlikum ja vahest just seetõttu mälestusvariantidest ka rõhutatult eredaim. Mul oli ju vaid üks materiaalne tõend – see egiptuse hieroglüüfe meenutavate märkidega kaetud kummaline tefloni moodi materjali riba. Mul ei tulnud muidugi pähegi seda kellelegi näidata, praktiliselt kõlbas ta vaid mulle endale aeg-ajalt katsuda, kui kõike eelpool kirjapandut ka ise kurnatusest tulenevaks nägemuseks pidama hakkasin. Mind ei oleks mitte kuidagi aidanud ka pooljuhuslikult kuulnud fakt, et kopteri piloodid olid raporteerinud miraažist – et saar oli mingi aeg kahekordselt paistnud ja lähemale jõudes kokku sulanud. Niisamuti oli ilmselge, et hoidsin vaid enda teada, et vähemalt üks neist mõistuslikest lindudest siin Maal oli.

Meie imelise pääsemise üksikasjad said muidugi üle maailma kuulsaks ja kuigi mul polnud mingit tahtmist inimestega sellest rääkida, ei saanud ma vältida esimest pressikonverentsi, mille agarad kohalikud mulle eelnevalt sõnagi lausumata sealsamas mu hotellis korraldasid. Küsimused olid rumalad, ent suutsin viisakuse piiresse jääda ja jõudumööda vastata. Kannatuse kaotasin vaid siis, kui üks noorem naisterahvas ilmselt kusagilt seltskonnaajakirja juurest küsis küll eufemismidega, kuid siiski päris otse, et kas me ei seksinud. Lugesin mõttes kümneni, siis vedasin naeratuse kõrvuni ja kuulutasin, et tal on küll väga räpane kujutlusvõime, kuid üldiselt see meeldib mulle ja kas me ei arutaks seda pärast kahekesi minu toas edasi? Puhkes muidugi üldine naerulagin ja sellega asi lõppes.

Kaie seisund halvenes ja sain arstide olekust aru, et ilmselt hindavad nad seisu lootusetuks. Viibisin sel õhtul oma suhteliselt luksusliku apartemendi rõdul, kui mu kõrvu kostus kähe linnukarje, mis värinad mööda selgroogu jooksmas pani – ma tundsin selle ära. Uurisin natuke aega tintmusta taevast, siis tormasin katusele, lootes, et seal ei ole signalisatsiooni ja keegi ei tule uurima, mida mul sinna asja peaks olema. Kedagi ei tulnud ja nii veerand tundi hiljem üritasin ise endast märku anda, katsudes tolle linnu häält järgi teha. See ei tulnud eriti hästi välja ja ma muigasin mõeldes, et kui keegi mind jälgima juhtuks, siis arvatavasti tuldaks mind alla kutsuma pikkade varrukatega särki selja taha peites.

Ta laskus mu lähedusse kiiresti ja nii hääletult, kui sellise suurusega lind üldse läbi õhu liuelda suudab. Me vaatasime oma pool minutit teineteisele otsa, siis nihkus ta tasapisi lähemale ja koukis põuest, tolle keha katva ürbi alt umbes 40 cm pikkust ja ligikaudu viie sentimeetri jämedust lapikuks vajutatud toru meenutava pikliku valge ja pisut helendava eseme ning ulatas mulle. Nagu ma juba meie esimest kohtumist kirjeldades mainisin, toetus ta maas tiivanukkidele ja kasutas kätena hoopis jalgu, pöörates nad enda alt ette välja. Ta jalad sarnanesid linnujalgadega, kuid panin tegelikult alles seal, katuseserval helendavate reklaamide viletsas valguses tähele, et tal on viis varvast – neli ettepoole suunatud, viies pöidlana nende vastas.

Ilmselgelt tolle Gaiaga kuidagi seotud ese oli raske ja soe ning kui ma seda käes hoidsin, juhtus midagi sarnast sellega, mida olin kogenud saarte viimase kokkusõitmise ajal. Maailm kahestus korraga ja sai siis valutuikega taas üheks. Ilmselt olin kukkunud, sest avastasin end katuse karedal ruberoidil lamamas ja mu kohale kummardus linnu murelik nägu. Või täpsemalt mõtlesin ilmselt mina talle selle „murelikkuse” juurde, sest loomulikult polnud ta miimikas midagi inimesele omast. Ajasin end istuli ja me vahtisime oma viis minutit tõtt. Mul jääb vaid mõistatada, mismoodi sattus ta meie maailma, kelle initsiatiiv õieti oli mulle too jumalatükk anda ja palju ta teadis sellest, mis minuga vahepeal toimunud oli. Sest jah – lisandunud oli uus komplekt mälestusi – meid oli leitud ja teel Madeirale oli plika langenud koomasse, millest ta enam välja ei tulnudki. Ta suri ja pressikonverents oli olnud väga nukra tooniga...

Ajasin end lõpuks jalule ja lind, nähes, et minuga on kõik korras, lehvitas tiibu ja oli mõne sekundiga pimedusse kadunud. Mul ei jäänud muud üle, kui õlgu kehitada ja alla oma tuppa tagasi

vantsida.

*

Kaie tuli teadvusele, toibus veel paar päeva ja meid saadeti koju. Me olime terve tee ja tegelikult ka hiljem kuude kaupa väga veidrad ja hajameelsed, nii et lähedastel oli meiega ilmselt raske. Läksime kumbki oma koju ja juba järgmisel päeval läksin tööle. Oo jaa, võiks pikalt pajatada, kuidas meid vastu võeti ja kuidas taas normaalse eluga harjuda püüdsime, kuid see ei ole huvitav.

Kõik kiskus kohe kiiva. Kuidagi oli mu vana sõber Kaielt mingi osa meie seiklustest välja pinninud, kuidagi olid nad end vanamooriga üles keeranud ja meil oli väga ebameeldiv jutuajamine, mille lõpus ta teatas, et ei soovi minuga enam kunagi kohtuda ja oma tütrele soovib aborti.

Üritasin jõudumööda jätkata ka tolle mõistusliku linnu antud teksti dešifreerimist, kopeerisin selle ja kulutasin päris suure summa raha, saates tükid (lisades sobiva legendi) paljudes eri maades elavatele egiptoloogidele. Sellegagi läks halvimal võimalikul moel, sest mingis parateaduste ajakirjas avaldati artikkel, mis muide ei olnudki nii väga lootusetult kaugel tõest. Oleksin pidanud ehk rohkem inimeste tausta uurima – üks neist teadlastest paistis olevat mingi amatöör-ufoloog. Ta oli kuidagi välja nuhkinud, kes ma olen, ja siis võtnud vaevaks erinevaid ettekäandeid kasutades ka suurema osa kogu tollest kirjast kokku korjata. Samuti kui mina ei teadvustanud ilmselt paljud teisedki, et muidu aukartust äratava tiitli varjus on mees ammu muuga tegelema hakanud ja tema renomee on ametliku teaduse ringkondades pehmelt öeldes kahtlane, ning olid talle lahkelt need fragmendid edasi saatnud. Kui mind aga panga peadirektori juurde kutsuti, sain aru, et asi on veelgi tõsisem. Artikkel ja selle ümber keerutatud äziotaaž olid panga juhatusele teada, kuid selles osas oleks neile arvatavasti piisanud minu selgitusest, et tahtsin tõesti vaid paari segast teksti tõlkida lasta ja lollide eest ei ole keegi kaitstud. Paraku aga oli keegi korraldanud saarele ekspeditsiooni, vist mingil viisil selle linnu otsa sattunud ja asi oli kuidagi mingite luureorganisatsioonideni jõudnud.

Läksin oma kabinetti, lukustasin ukse ja otsisin seifist Gaia killu.

Maailm läks hämaraks ja justnagu pooluselt pärit külmas tuules leidsin end ekslemas sünges käigustikus, püüdes seinal heiaastuvate udupiltide järgi leida seda ainsat ja õiget pääsu maapinnale. Mul kulus päris palju aega, et tabada mingi kitsas rada, kus ma olin osanud sõbra maha rahustada sobivas kohas poetatud vihjetega ja polnud teksti kunagi kellelegi saatnud. Langesin oma kabineti tooli tagasi ja mu kannul triivis kusagilt kohale ähmane miraaž, mis sulandus minu maailma. Mind kedrati kokku, minus säilisid mälestused mõnest kasulikust vihjest teksti kohta ja kui teadvusele tulin, istus rõdul akna taga mu tuttav linnuke.

Tal oli külm ja ta oli näljane, sest vahepeal oli saabunud talv. Mul ei ole õrna aimugi, kuidas ta mu leidis ja kus ta muidu elas, kuid järgmised kuud olid kõige omapärasem aeg mu elus. Õpetasin tolle sulise mõistusekandja rõduust avama ja sulgema ning vedasin talle igaks õhtuks kotitäite kaupa puuvilju, tema omakorda vuhises kohale pimeduse saabudes, sõi kõhu täis ja sättis end diivanile. Veetsin palju õhtuid, üritades ta keelt õppida ja niimoodi aru saada selle paberi mõttest, mille ta seal punase tähe orbiidil mulle andnud oli. (Ma eeldan, et see oli tema, kuigi ei üht ega teist ei ole mul võimalik tõestada.) Vaatamata kulutatud tundidele jäi tekst lünklikuks ja ma ei ole kindel, kas ma ülejäänustki õigesti aru sain, kuigi loomulikult jääb alati lootus, et üks või teine mõistmatuks jäänud koht kunagi paika naksatab. On detaile, mis eriti ei häiri – esiteks ei oska ma vahet teha esimese isiku ainsuse ja mitmuse vahel, nii et vaid päris alguses kirjutasin välja „ma/me” (edaspidi ei viitsinud), ja teiseks olen kirjutanud tolle elava mäe nimeks „Gaia”, kuigi lindude kirja otsene tõlge on „Ussjumal” (seda enam, et linnud loomulikult teadsid suurepäraselt, et tegu ei ole ei ussi ega jumalaga) –, kuid kirja üldine mõte on täpselt nii hull, kui sellisest kirjast oodata võib:

„Vend mõistuses!

Ma/me ei tea, palju sa taipad, mis sinuga siin/praegu toimub. [*Ehk on (?)*] ajamäärang viis tuhat aastat minevikus õige ja /.../, kes su rahvale selle kirja andsid, ei moonutanud seda. Sa vist ei tea, et su kaaslast pole olemas. Arvame nii selle järgi, et sa oled temasse lapse kasvama pannud. Sinu [*tahe (?)*] on muutnud sind osaks Gaiast ja viimase Meeled võivad veel mõneks ajaks jääda /.../ põhilõime (?) *sisse/külge haagituks/kleebituks*. Laps võib sündida. /.../ Me ei tea, kes/mis on Gaia. Viimane kord /.../ me üritasime teda hävitada – ehmatuses ja rumalusest. Ta põgenes [*toibuma (?)*]. /.../ Me oskame reisida tähtede (?) vahel, aga me ei tea, kus Maa asub ja arvatavasti ei suuda me /.../ jooksul selleni jõuda. Tema liigub /.../ Me ei ole vaenlased. Gaia ka ei ole. Aga ta muutis elukämbu omaduste spiraali (*ilmselt loote DNA-d*). Ta on seda kord juba teinud ja tulemusena lahvatas kultuurihüpe saare tavalisest asukohast läände jääva kahe mandri vahelise sisemere (*ilmselt siis Vahemere*) basseinis. /.../ vastused, mis Gaia Meeled meile andis /.../ järglaseks on kogu su tsivilisatsioon. [*Kui (?)*] laps sünnib ja suureks kasvab, toimub uus hüpe, sest jumalik [*ülivõimetega (?)*] *puudutus loob paratamatult jumalikku (?)*. Maad saab asustama uus liik /.../ Gaia /.../ Kord ta lahkub /.../ Te võite hävida tules. /.../ Järgmise *tõusu (?)* lõpul me kohtume.”

*

Kogu seda lugu niimoodi lahti kerides on toimuv selge ja isegi teatud julmal viisil lõbus, minule aga tähendas too kummaline aeg üha süvenevat pinget, vaimset noateral balansseerimist ja meeleheitlikku ponnistust olukorra kiuste terve mõistus säilitada. Kaie jäi tegelikult lõpuni hämaraks, hajameelseks ja äraolevaks, justnagu ei kuulukski ta enam siia maailma. Aga just nii see ju oligi ja ma ei saanud lahti tundest, et mõnikord, näiteks heledas päikeses, välgatab ta poolläbipaistvaks. Teda ettevaatlikult küsitledes taipasin mõne aja pärast, et tal on küll mingid väga ähmased mälestused toimunust, kuid ise on ta veendunud tolle mälestustevariandi õigsuses, kus me näljastena teineteise kaisus konutasime. Muidugi ootas ta last – minu last. Muidugi tuli sellest jama, sest kuigi ma reaalsusest sobivaid kihte otsides ei lasknud millelgi väga hullusti minna, oskasid teisedki paari lihtsat asja kokku panna.

Kaie suri sünnitamisel. Olin tööl, kui ta isa, mu vana sõber helistas ja seda mulle teatas. Lukustasin ukse, lülitasin välja telefonid ja sukeldusin hämaratesse käikudesse. Hulkusin seal kaua, väga kaua, kuid leidsin palju radu, kus lapski oleks surnud, kuid seda, kus tüdruk oleks ellu jäänud, ei olnudki. Lõpuks ei jäänud mul muud üle kui aktsepteerida teadmine, mis mul tegelikult juba saarel olemas oli olnud ja... .. kuidas ma seda seletan?

Oli õõ, kui lõpuks ärkasin (õigemini reaalsusesse tagasi tulin). Tõusin, ajasin end ägisedes kangeksjäänud jalgadele, tuikusin akna alla ja jäin klaasile toetudes seisma vahepeal saabunud ning minu ärkamist kannatlikult, raidkujuks tardununa oodanud linnu kõrvale. Pikad minutid vaatasime koos välja all laiuvale tuledes linnale. Tasapisi tundsin, kuidas miski mu maailmast, mu ümbert taandus ja mulle näis, et pärast toda õnnetut lennukiga allakukkumist pole ma end nii selgena ja kainenena tundnudki. Vist oligi see lõpp – saare, Ussjumala, Gaia kummalise mõju lõpp. Ta oli minu tahtel nüginud reaalsust, kuni võis selle taas omaette jätta ja lasta asjadel areneda suurimat tõenäosust järgides. Lind tatsas laua juurde ja pistis tolle pikliku kivi põue; panin tähele, et see ei helendanud enam. Ta krägises tasakesi, üritades mulle midagi selgitada. Nagu alati, ei mõistnud ma teda üldse, kuid seekord polnud selgitusi vajagi – teadsin, et ta alustab pikka lendu lõunasse ja ma ei näe teda enam kunagi. Ta väljus rõdule, sulges enda järel klaasukse, viipas mulle tiivanukiga nii tuttavalt ja nii ürgvõõral moel, tõukas end lahti ja oligi kadunud.

Maailm on sellest peale kenasti paigas ja paigal olnud, aga mingi veider piiratud ettenägemisvõime on mulle muide sellest seiklusest jäänud. Ilma ennast ja maailma tükkideks kiskumata teadsin, et väikesele emata jäänud tüdrukutirtsule pannakse nimeks Kaie.

Kuidas ma seletan oma empiirilist, intuiitivset teadmist, et meie ettekujutus maailmast on väga ühekülgne ja piiratud, et maailm on ikka kohutavalt keeruline paik, selles on palju tasandeid, kihte

ja seoseid?

Ja ei ole lihtne olla jumala isa. Väike Kaie on nüüd kolmene. Ta on kummaliselt, haldjalikult ilus. Jah, ta on pisut nii oma ema kui minu nägu, ent lisaks on ta tegelikult liiga suure peaga, tal ei ole küüsi ja ta on väga kõhn. Aga ta loeb, kirjutab ja arvutab nii umbes teise klassi tasemel ja – fakt, mida kõik asjaosalised kõigest hingest varjata püüavad – mäletab oma ema elu.

Tegelikult olen ma mõelnud, et ega *minul* vist ei olegi ettenägemisvõimet. Mu teadmised on ehk tegelikult tema omad, sest paistab, et ta mäletab minu elu. Ja kui olen temaga teinekord mõttes vestelnud, siis selgub tagantjärele, et temagi teab suurepäraselt, millest me rääkisime...